

letnik 3, številka 1, 2024

fu tura

ŠTUDENTSKA REVIIJA FAKULTETE ZA UPRAVO

odgovorna urednica:
Nina Rems

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za upravo*

»Vsako pero ima moč, da oblikuje prihodnost. Ko se izražamo skozi pisanje, ne ustvarjamo le zgodb, temveč gradimo poti za svoje sanje.«

V dobi, ko tehnologija spreminja način našega dela, komunikacije in življenja, smo v tej številki revije FU-TURA raziskovali prav to – kako lahko študentje in bodoči strokovnjaki na področju uprave pridobimo kompetence, potrebne za delo v vse bolj digitaliziranem okolju javne uprave.

Strokovni članek "Kompetence za delo v digitalni javni upravi" se pogloblja v spretnosti, ki jih potrebujemo za uspešno navigacijo po sodobnih digitalnih platformah in sistemih. V drugem strokovnem članku "Vpliv tehnoloških sprememb na spletne strani" analiziramo, kako tehnološki napredek preoblikuje izdelovanje in oblikovanje spletne strani, ki ostaja eno izmed ključnih orodij komunikacije med podjetjem in ciljno publiko. Tretji strokovni članek z naslovom »Plačna reforma: ključ do pravičnejšega sistema« pa analizira, kako lahko reforme ustvarijo bolj transparenten in pravičen sistem za zaposlene v javni upravi.

Revija FU-TURA ne zajema zgolj resnih tem. Tudi tokrat prinašamo lahkotnejše vsebine, ki ponujajo vpogled v študentsko življenje. V intervjuju z Luko Mihaličem, predsednikom ŠOS Ljubljana, smo se dotaknili izzivov in priložnosti, s katerimi se soočajo študentje. Zanimiv vpogled v karijerne možnosti za študente ponuja tudi članek »SBC predstavlja nove možnosti študentom«, kjer raziskujemo možnosti za podjetništvo in inovativne poti zaposlovanja.

Razmišljamo tudi o prihodnosti – kaj nas čaka po končanem študiju? Odgovore boste našli v prispevku »Raziskovanje kariernih možnosti po končanem študiju«. Poleg tega vas vabimo k branju članka o MUNSC (Model United Nations Slovenia Club), ki odpira vrata v svet mednarodne diplomacije. Najde se tudi povzetek okrogle mize o človekovih pravicah, na kateri so bili predstavljeni izzivi, ki bodo oblikovali prihodnje družbene strukture.

V to številko smo vključili tudi nekaj posebnih utrinkov – od strokovne ekskurzije v Sarajevo in Banjaluko do predstavitve študentske skupine FUL Povezani, ki spodbuja sodelovanje in povezanost študentov. Nazadnje ne smemo pozabiti na predstavitev Založbe Fakultete za upravo, ki omogoča študentom in ostalim radovednejšem dostop do kvalitetnih pravno-upravnih virov.

Vabimo vas, da se poglobite v vsebine in uživate v branju.

Kot vedno bomo veseli vaših vsebinskih idej in predlogov za izboljšave.
Pišite nam na fu-tura@fu.uni-lj.si.

Področne urednice *Valinea Sušec, Klavdija Košec, Sara Žajdela* in odgovorna urednica *Nina Rems*.

Revija FU-TURA (fu-tura@fu.uni-lj.si)
letnik III, številka 1, 2024
ISSN 2820-5138

Odgovorna urednica: Nina Rems
Področne urednice: Valinea Sušec, Klavdija Košec, Sara Žajdela
Izdajatelj: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za upravo, Gosarjeva ulica 5, 1000 Ljubljana
Jezikovno svetovanje: doc. dr. Tadeja Rozman
Oblikovanje: Tinkara Kovačič

Pogostost izhajanja: 2x na leto
Format: digitalna izdaja (pdf) in tiskana izdaja
Jezik izdajanja: slovenski
Ključne besede: javna uprava, upravljanje, vladavina prava, sistem, javni interes, študenti
Razvid medijev MK RS: št. 2489

kazalo

- 06 Pija Urbančič: **Kompetence za delo v digitalni javni upravi**
- 12 Valinea Sušec: **Vpliv tehnoloških sprememb na spletne strani**
- 20 SBC – Klub slovenskih podjetnikov predstavlja nove možnosti
- 22 Strokovna ekskurzija v Sarajevo in Banjaluko

- 26 Kdo smo FUL Povezani?
- 30 MUNSC: Priložnosti diplomatskega udejstvovanja študentov
- 32 Glas študentov na nacionalni ravni (*Luka Mihalič o svoji vlogi predsednika ŠOS*)
- 34 Založba FU se predstavi
- 37 Okrogla miza na dan obletnice uveljavitve listine EU o temeljnih pravicah
- 39 EPSO priprave na Fakulteti za upravo
(*Spremembe v natečajnem postopku v letu 2024*)
- 42 Raziskovanje kariernih možnosti po končanem študiju
(*Mreža klubov alumnov Univerze v Ljubljani*)

Kompetence za delo v digitalni javni upravi

Pia Urbanič
pu4318@student.uni-lj.si

Pia Urbanč je študentka prvega letnika magistrskega študijskega programa Sociologija – Menedžment človeških virov, znanja in organizacij na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani. Svojo študijsko pot je začela na Fakulteti za upravo Univerze v Ljubljani, kjer je tudi diplomirala. V svojem diplomskem delu z naslovom »Analiza digitalnih kompetenc zaposlenih v slovenski javni upravi« je raziskovala digitalne kompetence kot ključni konkurenčni vir zaposlenih za delo v digitalni javni upravi.

povzetek

Članek obravnava pomen digitalnih kompetenc v kontekstu digitalne preobrazbe javne uprave. Na začetku je poudarjen vpliv informacijsko-komunikacijskih tehnologij (IKT) in razvoja digitalnih tehnologij na naše življenje. Članek se v nadaljevanju osredotoči na pomen digitalne preobrazbe javne uprave in opozarja na pomembnost digitalne opolnomočenosti javnih uslužbencev v tem procesu. Predstavljene so ključne smernice razvoja digitalnih kompetenc na evropski in slovenski ravni. Sledi predstavitev evropskega okvira digitalnih kompetenc za državljane (DigComp) in njegove praktične uporabnosti. Članek izpostavlja izzive v Sloveniji, kjer kljub visoki ravni digitalizacije v javni upravi obstaja neizkoriščen potencial digitalizacije javnih storitev za državljane, povzema ugotovitve raziskave diplomskega dela z naslovom »Analiza digitalnih kompetenc zaposlenih v slovenski javni upravi« ter v sklepu poudarja, da sta motivacija in nenehno izobraževanje ključnega pomena za izboljšanje digitalnih kompetenc javnih uslužbencev.

Ključne besede: *digitalna preobrazba javne uprave, digitalne kompetence, DigComp, javni uslužbenci, izobraževanje*

DIGITALNA PREOBRAZBA JAVNE UPRAVE: POMEN DIGITALNIH KOMPETENC

Z naraščajočim vplivom informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) ter vzponom novih digitalnih tehnologij so se spremenili številni aspekti našega življenja, vključno s komunikacijo, dostopom do informacij, mobilnostjo, poslovanjem in izobraževanjem. Poleg tega so bile s hitrim tehnološkim napredkom odpravljene mnoge ovire, ki so zaznamovale našo preteklost. Družbene spremembe prinašajo potrebo po kontinuiranih in obsežnih prilagoditvah v poslovnih sistemih organizacij in na delovnih mestih, zato se morajo tudi zaposleni stalno izobraževati in usposablјati, da so sposobni učinkovito opravljati svoje delo v konstantno spreminjajočem se poslovnem okolju.

Tem spremembam se mora prilagoditi tudi javna uprava, zato je vedno več govora o digitalni preobrazbi javne uprave in o digitalni javni upravi. Deležniki namreč pričakujejo, da bo javna uprava izkoristila prednosti, ki jih nudijo sodobne tehnologije, in razširila ponudbo digitalnih javnih storitev. Pri tem pa je znano, da uspešna digitalna preobrazba zahteva več kot le vlaganje v tehnologijo. Strateški okvir za doseg digitalne preobrazbe slovenske javne uprave določa Strategija digitalnih javnih storitev 2030 (Ministrstvo za javno upravo, 2022). Ta ima tri strateške prioritete, ki jih kot cilje navaja Program politike za digitalno desetletje do leta 2030 (Evropski parlament in Svet, 2022). Tako naj bi bile do leta 2030 vse ključne javne storitve dostopne digitalno, vsaj 80 odstotkov teh storitev naj bi bilo tudi opravljenih digitalno in vsaj 80 odstotkov njihovih uporabnikov naj bi za to uporabljalo digitalno identiteto.

Za uresničitev zgornjih ciljev oz. za digitalno preobrazbo javne uprave je izrednega pomena digitalna opolnomočenost njenih zaposlenih oz. javnih uslužbencev. Eden izmed glavnih vzrokov za neuspeh digitalne preobrazbe je prav pomanjkanje notranjih kapacitet, kompetenc in veščin, ki so ključne za uspešno prilagoditev na spremembe (Caputo idr., 2023). To pomeni, da brez ustreznih vlaganj v razvoj digitalnih kompetenc javnih uslužbencev celotna ideja o digitalni preobrazbi javne uprave ostaja neizpolnjena.

POBUDE IN ZAVEZE NA PODROČJU DIGITALNIH KOMPETENC

Že leta 2006 je bila digitalna kompetenca v okviru Priporočila o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (Evropski parlament in Svet, 2006) prepoznana kot obvezna kompetenca za vseživljenjsko učenje. Po posodobitvi priporočila leta 2018 (Evropski parlament in Svet, 2018) je bila ta opredeljena sledeče: »Digitalna kompetenca vključuje samozavestno, kritično in odgovorno uporabo digitalnih tehnologij ter interakcijo z njimi pri učenju, delu in družbenem udejstvovanju«. To pomeni, da posamezniki potrebujejo vrsto znanj in veščin, da suvereno in brez strahu uporabljajo digitalne tehnologije, ocenijo kredibilnost podatkov, informacij in digitalnih vsebin ter na spletu ravnajo etično. Za vključitev v informacijsko družbo je tako pomembna interakcija s temi tehnologijami »pri učenju, delu in sodelovanju v družbi«. Poleg tega pojem zajema vrsto kompetenc in veščin, kot so »informacijska in podatkovna pismenost, komunikacija in sodelovanje, medijska pismenost, ustvarjanje digitalnih vsebin, varnost, vprašanja intelektualne lastnine, reševanje problemov in kritično mišljenje« (Svet Evropske unije, 2018).

Evropska komisija je večje premike na področju digitalnih kompetenc naredila leta 2017, ko je predstavila vizijo o evropskem izobraževalnem prostoru do leta 2025 z namenom, da bi se vzpostavili odpornejši in bolj vključujoči izobraževalni sistemi. Za uresničevanje vizije je bilo kasneje sprejetih več normativnih pobud. Tako je bil leta 2018 sprejet prvi akcijski načrt za digitalno izobraževanje, v katerem je bilo opozorjeno, da se mora pridobivanje digitalnih spretnosti začeti že v najzgodnejših letih in nadaljevati vse življenje (Evropska komisija, 2018). Zaradi novih spoznanj in sprememb, ki jih je v izobraževanje prinesla koronavirusna kriza, je Komisija leta 2020 sprejela Akcijski načrt za digitalno izobraževanje 2021–2027 (Evropska komisija, 2020a). Ta spodbuja krepitev digitalnih kompetenc za digitalno preobrazbo in razvoj digitalnega izobraževalnega ekosistema.

Za razvoj digitalnih kompetenc odraslih je Evropska komisija leta 2020 predstavila Program znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost (Evropska komisija, 2020b). Cilj programa je, da bi do konca leta 2025 70 odstotkov odraslih usvojilo vsaj osnovne digitalne kompetence (Evropska komisija, Generalni direk-

torat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje, 2020), do leta 2030 pa naj bi osnovne digitalne kompetence imelo kar 80 odstotkov ljudi, starih od 16 do 74 let (Evropski parlament in Svet, 2022). Poročilo DESI iz leta 2022 (Digital Economy and Society Index) kaže, da bo potrebnega še kar nekaj dela za izpolnitev navedenih ciljev, saj ima zaenkrat le 54 odstotkov Evropejcev razvite vsaj osnovne digitalne kompetence (Evropska komisija, 2022a).

Komisija je za to, da bi se povečal potencial »evropske delovne sile s pravnimi spretnostmi«, oktobra 2022 predlagala razglasitev leta 2023 za evropsko leto spretnosti (ELS). Ta prizadevanja se nadaljujejo tudi v letu 2024, pri čemer je v okviru ELS izvedenih več pobud in promocij vseh do sedaj navedenih evropskih dokumentov, ki obravnavajo digitalne kompetence (Evropski parlament in Svet Evropske unije, 2023).

V Sloveniji smo se reševanja nastalega problema resneje lotili s sprejemom Zakona o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV, Uradni list RS, št. 35/22 in 40/23), ki predvideva različne ukrepe in mehanizme za spodbujanje dviga digitalnih kompetenc, vključno s subvencijami, izobraževalnimi in promocijskimi kampanjami, digitalnimi boni, udeležbo v izobraževalnih programih ipd. (prvi odstavek 12. člena ZSDV). Za digitalno preobrazbo Slovenije je bila že leta 2016 sprejeta strategija Digitalna Slovenija 2020 (DSI 2020). Takrat je bila za izvajanje njenih ciljev vzpostavljena Slovenska digitalna koalicija – digitalna.si, ki si v sodelovanju z več deležniki javnega in zasebnega sektorja prizadeva tudi za krepitev digitalnih kompetenc. Kasneje je strategijo nadomestila nova DSI 2030, ki se še bolj osredotoča na digitalne kompetence in ureja (ne)formalno izobraževanje na področju digitalnih kompetenc in razvoj programa usposabljanj za pridobitev teh kompetenc (Ministrstvo za digitalno preobrazbo, 2023). Poleg tega leta 2022 potrjeni Akcijski načrt digitalnega izobraževanja 2021–2027 poudarja obvezno prenovno slovenskih učnih načrtov, pa tudi katalogov delovnih mest z umeščanjem vsebin digitalnih kompetenc (MIZŠ, 2022).

DigComp IN NJEGOVA VLOGA PRI SPODBUJANJU DIGITALNIH KOMPETENC

Digitalne kompetence zelo široko pokriva evropski Okvir digitalnih kompetenc za državljane (v nadaljevanju: DigComp), ki ga je razvilo več deležnikov Gen-

eralnega direktorata za izobraževanje in kulturo ter Generalnega direktorata za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje na Skupnem raziskovalnem središču (SRS). Od prve izdaje leta 2013 je bil okvir večkrat posodobljen in razširjen zaradi prilagajanja novim potrebam in zakonodaji. Tako najnovejša različica DigComp 2.2 vsebuje znanja, spretnosti in stališča, ki jih ljudje potrebujejo pri uporabi novih digitalnih tehnologij, delu od doma, prepoznavi dezinformacij, zaščiti osebnih podatkov ipd.

Okvir ima pet dimenzij. Najprej je določenih pet področij digitalnih kompetenc, ki jih sestavlja 21 digitalnih kompetenc, pomembnih za posamezno področje, kot prikazuje tabela 1. Tretja dimenzija določa ravni doseganja kompetenc, in sicer štiri splošne ravni, ki so bile s posodobitvijo okvira razširjene in opisujejo tudi zahtevnost opravil, samostojnost pri reševanju problemov in kognitivni izziv. Najnižja raven doseganja kompetenc v DigCompu je osnovna raven, kjer si posameznik lahko zapomni in izvede preprosta opravila v digitalnih okoljih, vendar za to potrebuje pomoč. Na najvišji ali visoko specializirani ravni pa posameznik lahko ustvarja in rešuje najkompleksnejše probleme v digitalnih okoljih ter pri tem tudi vodi druge. Četrta dimenzija vsebuje primere znanj, spretnosti in stališč za posamezno kompetenco, peta dimenzija pa opiše primere rabe kompetenc za različne namene (npr. pri zaposlovanju).

Gre za vsestransko uporaben okvir, ki se upora-

Tabela 1: 1. in 2. dimenzija DigCompa

Področja kompetenc po DigComp 2.0 (1. dimenzija)	kompetenc po DigComp 2.0 (2. dimenzija)
1. Informacijska podatkovna pismenost	in 1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij in digitalnih vsebin 1.2 Ocenjevanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin 1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin
2. Komuniciranje sodelovanje	in 2.1 Sporazumevanje z uporabo digitalnih tehnologij 2.2 Deljenje informacij in vsebin z uporabo digitalnih tehnologij 2.3 Prizadevno državljanstvo z uporabo digitalnih tehnologij 2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij 2.5 Spletni bonton 2.6 Upravljanje z digitalno identiteto
3. Izdelovanje vsebin	digitalnih 3.1 Razvoj digitalnih vsebin 3.2 Vključevanje in ponovna obdelava digitalnih vsebin 3.3 Avtorske pravice in licence 3.4 Programiranje
4. Varnost	4.1 Varovanje naprav 4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti 4.3 Varovanje zdravlja in dobrega počutja

Vir 1: Povzeto po DigComp 2.0

blja v različnih kontekstih. Tako se v praksi njegove vsebine vključujejo v oblikovanje izobraževalnih programov, sistematizacije delovnih mest, testov za samoocenjevanje digitalnih kompetenc ipd. Na evropski ravni je njegova vsebina vključena v sprem-ljanje indeksa DSI (Digital Skills Indicator), ki glede na število opravljenih aktivnosti na internetu za posamezno področje DigCompa izračuna dve ravni spretnosti, tj. »osnovno« in »nad-osnovno« (Evropska komisija, 2022a). Področja DigCompa so upora-bljena tudi za izdelavo življenjepisa Europass za lažjo prepoznavo ravni doseganja digitalnih kompetenc posameznikov. Hkrati se okvir uporablja kot podlaga za načrtovanje in razvoj politik digitalne vključenosti in programov usposabljanj.

DIGITALNE KOMPETENCE V SLOVENSKI JAVNI UPRAVI

V slovenski javni upravi se opazi paradoksalen primer, saj je stopnja uporabe storitev e-uprave nadpovprečno visoka, vendar je stopnja digitalizacije javne uprave oz. javnih storitev za državljane pod-povprečna. Ta pojav postavlja Slovenijo med države, ki imajo »neizkoriščeno« e-upravo. To pomeni, da se državljani aktivno poslužujejo elektronskstoritev, ki jih ponuja javna uprava, vendar pa še vedno obstaja neizkoriščen potencial za optimizacijo notranjih procesov javne uprave s pomočjo digitalizacije (Cap-gemini idr., 2022).

V diplomskem delu (Urbanč, 2023), ki je zajemalo obsežno anketno raziskavo na vzorcu 1187 javnih uslužbencev, je bilo ugotovljeno, da se zaposleni glede na DigComp lestvico doseganja kompetenc v povprečju nahajajo nekje na srednji ravni. To pome-ni, da so sposobni izvajati opravila za enostavne probleme v digitalnih okoljih. Lestvica doseganja kompetenc je dopuščala izbiro za zaposlene, ki so mnenja, da digitalne kompetence ne dosegajo niti na osnovni ravni. Izbira te možnosti je posebej zaskrbljujoča, saj pomeni, da zaposleni opravila ne bi znali izvesti, tudi če bi imeli na voljo pomoč. To kaže na strah pred uporabo digitalnih tehnologij in rešitev. Med zaposlenimi je bil tudi manjši delež teh, ki dosegajo najvišjo stopnjo digitalnih kompetenc ter lahko zato v digitalnih okoljih ustvarjajo nove rešitve in rešujejo najzahtevnejše probleme.

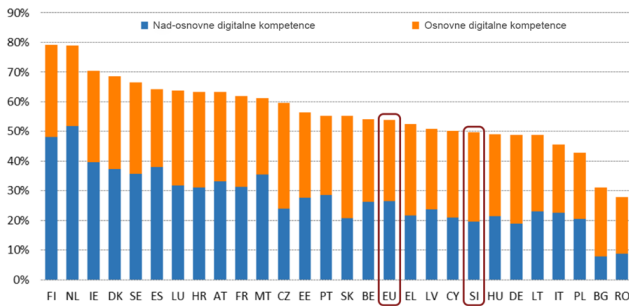
Zaposleni so v povprečju sposobni samostojno iskati, ocenjevati in upravljati podatke in informacije,

kar pomeni, da znajo presoditi njihovo ustreznost ter se znajdejo kljub podatkovni poplavi. Ta kom-petenca je zelo pomembna za odločanje o pravicah in zagotavljanje kakovostnih javnih storitev, kjer je pravilnost podatkov in informacij ključna. Zaposleni tudi v povprečju samostojno komunicirajo z uporabo digitalnih komunikacijskih sredstev. Poleg tega so dobro ocenili kompetenco spletni bonton, ki zahteva spoštljivo komunikacijo in ravnanje na spletu. Večji izziv pa jim predstavlja sodelovanje z digitalnimi tehnologijami (npr. skupinska raba dokumentov v oblaku) in programiranje. Poleg tega nekateri zaposleni ne razumejo avtorskih pravic in licenc ter ne znajo ustrezno zavarovati svojih naprav, kar lahko povzroči izgubo podatkov, kršitve zasebnosti, ogrozi zaupanje v delo javne uprave in povzroči druge težave v zvezi z zakonitostjo delovanja javne uprave.

IZZIVI IN OVIRE PRI DOSEGANJU DIGITALNE OPOLNOMOČENOSTI JAVNIH USLUŽBENCEV

Slovenija je glede na vse merjene kazalnike indeksa DESI najslabše uvrščena na področju človeškega kapitala. Poleg tega je Slovenija pod evropskim povprečjem tako pri osnovnih kot tudi nad-osnovnih digitalnih kompetencah, kar je razvidno iz spodnjega grafikona (Evropska komisija, 2022b). Ta ugotovitev kaže, da obstaja velika potreba po izboljšanju digi-talnih kompetenc slovenskega prebivalstva tako na osnovni kot na napredni ravni. Razvoj teh kompe-tenc je ključen za boljšo pripravljenost državljanov in s tem javnih uslužbencev na sodobne digitalne izzive oz. za vključitev v informacijsko družbo. Čeprav na Upravni akademiji na Ministerstvu za

Grafikon 1: Digitalne kompetence v Sloveniji in EU (% posameznikov)

Vir: Eurostat, raziskava o uporabi IKT v gospodinjstvih in pri posameznikih (2021)

javno upravo trenutno potekajo usposabljanja za javne uslužbence v okviru programa Krepitev digitalnih znanj in spretnosti javnih uslužbencev, se veliko zaposlenih na leto ne udeleži nobene-ga izobraževanja za razvoj digitalnih kompetenc (Urbanč, 2023). Ta ugotovitev je pomembna, saj kaže na potrebo po raziskovanju in razumevan-ju dejavnikov, ki vplivajo na nizko udeležbo. Eden od razlogov je lahko pomanjkanje ozaveščenosti zaposlenih o dostopnosti izobraževalnih priložnosti ali pomanjkanje spodbud za izobraževanje na digi-talnem področju. Nadaljnje raziskave bi zato morale preučiti komunikacijske in spodbujevalne meha-nizme za izobraževanje javnih uslužbencev, tj. ali in na kakšen način so javni uslužbenci informirani ter ozaveščani o obstoju izobraževalnih možnosti in o pomembnosti razvoja digitalnih kompetenc. Poleg tega bi bilo treba raziskati razpoložljivost spodbuje-valnih mehanizmov, kot so napredovanja, priznanja, finančne nagrade ipd., ki so usmerjeni v motiviranje zaposlenih za udeležbo v izobraževalnih programih. Oboji so izrednega pomena za doseganje digitalne preobrazbe javne uprave.

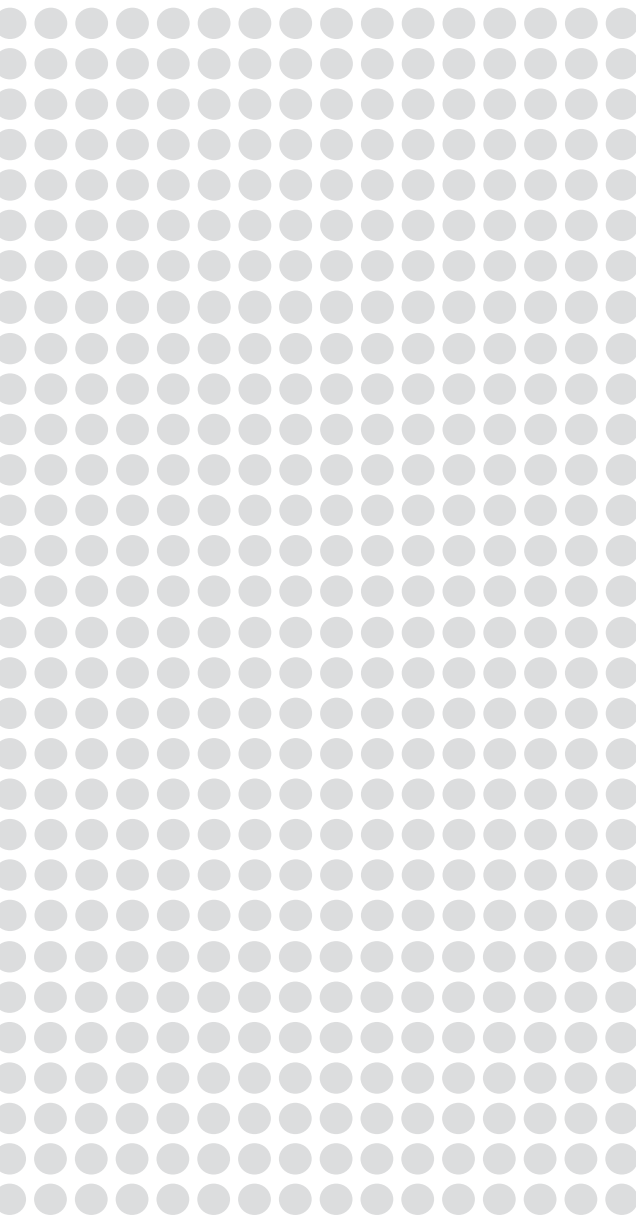
SKLEP

Ljudje predstavljajo ključni konkurenčni vir orga-nizacije, saj njihove kompetence, znanja in veščine neposredno vplivajo na uspeh in inovativnost vsake organizacije. Temelj za prihodnje izzive v digitalni javni upravi so torej javni uslužbenci, ki imajo dig-italne kompetence za učinkovito izvajanje delovne prakse tako znotraj javne uprave kot tudi navzven, ko poslujejo z različnimi deležniki. Ker digitalna preo-brazba javne uprave prinaša potrebo po kontinuiran-em prilagajanju delovanja javne uprave, je nujno, da se hkrati razvijajo digitalne kompetence javnih uslužbencev, saj se z razvojem sodobnih tehnologij poleg samega znanja uporabe vedno bolj zahteva tudi kreativen, varen, odgovoren, kritičen, samoza-vesten ipd. pristop.

Evropska unija je že podala številne pobude, načrte in rešitve za spodbujanje digitalnih kompetenc zaposlenih. Prav tako smo si v Sloveniji zastavili cilj, da bomo vzpostavili izobraževalne programe in us-posabljanja za zaposlene. Kljub temu je potrebno še veliko dela za doseg zastavljenih ciljev. Vzdrževanje digitalnih kompetenc javnih uslužbencev zahteva od javne uprave, da postane učeča se organizaci-ja, ki stalno prilagaja svoje delovne prakse novim tehnološkim spremembam in izobražuje zaposlene.

Komunikacijski in spodbujevalni mehanizmi morajo biti okrepljeni, da bi zaposleni prepoznali pomem-bnost razvoja digitalnih kompetenc in bili motivi-rani za sodelovanje v izobraževalnih programih. Z ustreznim izobraževanjem se bo zmanjšal tudi strah, ki pogosto izvira iz neznanja in ovira napredek v digitalni dobi.

Viri in literatura

Vpliv tehnoloških sprememb na spletne strani

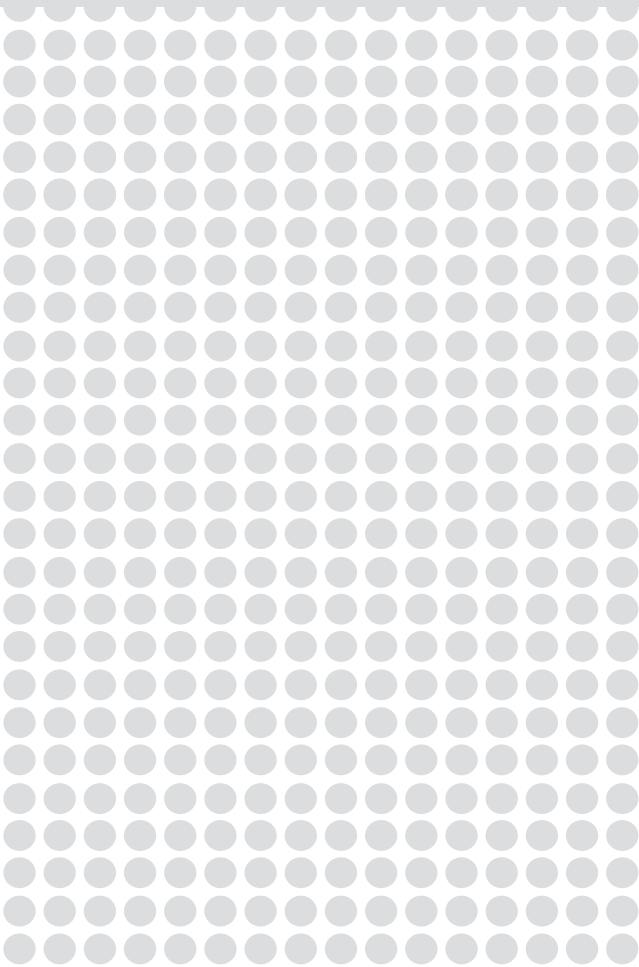
Valinea Sušec
vs7167@student.uni-lj.si

Valinea Sušec je diplomantka upravnih ved in magistrska študentka na podiplomski smeri Management v upravi na Fakulteti za upravo. Kot študentska predstavica je bila članica Upravnega odbora, Centra za razvoj pedagoške odličnosti, Komisije za znanstvenoraziskovalno dejavnost in Akademskega zbora Fakultete za upravo. Zanima se za področja uprave, upravljanja, informatike in managementa ter si kot svetnica v Študentskem svetu prizadeva sooblikovati in izboljšati študijski proces.

povzetek

Članek obravnava vlogo spletnih mest v digitalnem okolju in se osredotoča na njihovo vlogo v komunikaciji, predstavitvi in interakciji z uporabniki. Predstavlja izzive, sodobne trende in inovacije v oblikovanju spletnih strani, ki so posledica hitrega uvajanja novih tehnologij.

Ključne besede: *digitalno okolje, trendi spletnega oblikovanja, spletna mesta, tehnologija*

TEHNOLOŠKE SPREMEMBE IN NJIHOV VPLIV

Tehnološke spremembe neposredno vplivajo na način, kako organizacije predstavljajo svoje izdelke, storitve in blagovne znamke na spletu. Nove informacijske tehnologije omogočajo razvoj, hkrati pa predstavljajo izzive, ki zahtevajo usmerjeno vodenje in širok nabor veščin za oblikovanje tehničnih in poslovnih inovacij. Ključno je povezovanje tehnološkega znanja, uporabniške izkušnje, trženja in agilnega vodenja projektov, pri čemer je treba prepoznati potrebe uporabnikov ter slediti tehnološkim trendom.

Dennis, Haley Wixom in Roth (2013) poudarjajo, da postaja spletna prisotnost ključna za poslovni model organizacij. Vodje organizacij morajo obvladovati tehnične in poslovne veščine za prilagoditev spletnih strani novim trendom ter zagotavljanje njihove učinkovitosti in skladnosti s poslovnimi cilji. Poleg tehničnih in poslovnih izzivov je treba upoštevati

tudi etične vidike, kot sta varovanje zasebnosti in podatkovna integriteta.

V hitrem razvoju tehnologije morajo spletne strani dodajati vrednost, biti inovativne ter ustvarjati interaktivno omrežje za uporabnike. Kakovost vsebine ostaja ključna, medtem ko je uporabnost pogosto prezrta, a bistven dejavnik uspeha. Napake, kot so nedelujoče povezave, slovnične pomanjkljivosti in prekomerno oglaševanje, zmanjšujejo zaupanje obiskovalcev. Za izboljšanje delovanja in analiziranje učinkovitosti spletnih mest skrbniki uporabljajo različna spletna orodja. Eno izmed orodij je Google Analytics, ki omogoča analizo obiskovanosti spletnih strani in učinkovitosti vsebine. Z njegovo uporabo se lahko pridobijo podrobne informacije o obnašanju uporabnikov in virih obiskovanosti marketinških kampanj.

Za uporabnost spletnih mest so bistvene naslednje spremenljivke: preprostost (v smislu vsebine, organiziranosti in poudarjenega sugestivnega videza spletnega mesta), hitro nalaganje vsebin in enostavnost uporabe. Vsaka komponenta mora delovati hitro in pravilno, saj slabo zasnovane komponente spletnega mesta uporabnike odvrnejo od ponovnega obiska. Iz tega razloga morajo biti spletna mesta enostavna za krmarjenje in preprosta za iskanje, delovati morajo v več brskalnikih in biti posodobljena z najnovejšo vsebino.

SPLETNO OBLIKOVANJE

Sodobni trendi spletnega oblikovanja se osredotočajo na preproste, vizualno privlačne in funkcionalne modele. Vključujejo ozadja z grafikami, fotografijami ali videi, katerim sledi zasnova za enostavno iskanje informacij in vsebina, ki olajšuje delo na različnih platformah. Alshammari in Rosli (2020) poudarjata, da bo mrežna zasnova vse pomembnejša pri organizaciji informacij. Osredotočanje na tipografijo, interaktivne vizualizacije in infografike lahko uporabnikom omogoči boljše izkušnjo in enostavnejši dostop do informacij. Pomembna dejavnika za uspeh spletnih strani sta uporabnost in funkcionalnost, vendar brez ustrezne vsebine, prilagojene uporabnikom, kakovostna zasnova ni mogoča.

V zvezi s sprejetostjo tehnologije je uporaba tehnoloških modelov in teorij bistvena, da organizacije dosežejo ciljno publiko na spletnih mestih. Številne raziskave so analizirale modele, kot so model

sprejemanja tehnologije (TAM), teorija razumnega ukrepanja (TRA), razširjeni TAM2 in enotna teorija sprejemanja in uporabe tehnologije (UTAUT). Alshammari in Rosli (2020) poudarjata, da so nekatere študije te modele uporabile brez prilagoditev, druge pa so jih razširile z novimi konstrukti. TRA, eden najzgodnejših modelov, analizira vpliv subjektivnih norm in odnosa na vedenje. TAM pojasnjuje zaznano uporabnost tehnologije, medtem ko TAM2 dodaja kognitivne dejavnike, kot je povezava med cilji in učinkovitostjo spletnih strani. UTAUT vključuje družbeni vpliv, olajševalne pogoje in pričakovano uspešnost, a je manj prilagodljiv.

Raziskovalci poudarjajo, da je izbira ustreznega modela oziroma pristopa oblikovanja spletne strani ključnega pomena in mora biti prilagojena specifičnosti področja. Čeprav imajo modeli skupne koncepte, so razlike v terminologiji in uporabnosti pomembne. Ključ do uspeha spletnega oblikovanja v digitalnem okolju je kombinacija vizualne privlačnosti, funkcionalnosti in relevantne vsebine, kar omogoča izpolnjevanje pričakovanj uporabnikov in prilagoditev hitro spreminjajočim se trendom.

PRISTOPI K PRILAGAJANJU TEHNOLOŠKIM SPREMEMBAM

Spremembe v tehnološkem okolju narekujejo potrebo po nenehnem prilagajanju, še posebej pa to velja za organizacije in izdelovalce oz. načrtovalce v digitalnem okolju. S preučitvijo elementov, kot so naslovi, ključne besede in tehnične značilnosti spletnih mest, se poudarjajo ključna merila za doseganje visokih uvrstitev v iskalniku Google. Podatki iz maja 2018, objavljeni na spletni strani Smart Insights, so pokazali, da stran, ki je uvrščena na prvo stran, običajno prejme okoli 30 % vseh klikov na strani, medtem ko spletna stran, uvrščena na drugo mesto, prejme 14 %, stran na tretjem mestu pa zgolj 10 % obiskovanosti. Iz rezultatov je razvidno, da ni pomembna zgolj uvrstitev v iskalniku Google, temveč tudi čim višja uvrstitev (Williams, 2020).

V kontekstu optimizacije za iskalnike SEO (angl. Search Engine Optimization) moramo razpoznati namen, ki stremi k povečanju vidnosti spletnih strani v rezultatih iskanja. Page Rank (PR) predstavlja algoritem, ki ga uporablja iskalnik Google za ocenjevanje pomembnosti spletnih strani na podlagi povezanosti. Sistem ocenjevanja PR deluje na logaritemski lestvici od 0 do 10, kjer se nova stran začne

z oceno PR0. Povezava med dvema stranema vodi do prenosa PR z ene na drugo; če ima stran »A« višji PR, bo povezava povečala PR strani »B«. Povezave se štejejo kot »glasovi« za določeno spletno stran in povečanje števila povezav pomeni višjo stopnjo pomembnosti. Page Rank (PR) je bil dolga leta ključni dejavnik za določanje uvrstitve spletnih strani, saj je predstavljal merilo pomembnosti strani za iskalnik Google.

Nemška študija Sistrix izpostavlja pomembne elemente SEO, kot so naslovi strani, besedilo na straneh, meta (html) oznake, krepko označeno besedilo, imena slikovnih datotek, besedilo Alt za slike, imena domene, pot, parametri, velikost datoteke, vhodne povezave in število Page Rank (PR). Ključne besede v naslovih in meta (html) oznakah pomembno prispevajo k višjim uvrstitvam v iskalniku Google. Prav tako so ciljne ključne besede v imenih slikovnih datotek in domenah povezane z boljšimi uvrstitvami. Presenetljivo pa ključne besede v URL-jih ne vplivajo bistveno na uvrstitev.

Pristopi k SEO se delijo na etični White Hat SEO, ki sledi smernicam in vključuje kakovostne vsebine, ter neetični Black Hat SEO, ki uporablja skrite povezave in druge sporne prakse na svoji spletni strani. Gray Hat SEO predstavlja hibrid med belim in črnim modelom, saj uporablja taktike, ki niso povsem v skladu s smernicami iskalnikov, vendar niso nujno neetične, s ciljem doseganja hitrejših rezultatov. Glede na tveganje je Black Hat SEO najbolj tvegana strategija, sledi mu Gray Hat SEO, zatem White Hat SEO, ki velja za najmanj tvegane.

V raziskavi Apply the Search Engine Optimization (SEO) ugotavljajo, da učinkovit SEO prinaša številne prednosti, kot so večja vidnost, trajna promocija vsebine, boljša struktura in dostopnost spletnega mesta. Ključni elementi uspešnega SEO so informativni naslovi, jasni meta opisi in ustrezne ključne besede, kar omogoča strukturirano in dostopno spletno mesto. Kljub prednostim je SEO zahteven proces, ki zahteva nenehno prilagajanje zaradi spreminjanja algoritmov iskalnikov in konkurence. Učinkovit SEO izboljšuje prepoznavnost in verodostojnost spletnih mest ter zagotavlja doseganje ciljev v digitalnem okolju. Kombinacija premišljene strategije in kakovostne vsebine je ključna za dolgoročni uspeh spletnega mesta podjetja.

Tabela 1: Primerjava med modeli

	BLOCKCHAIN	STROJNO UČENJE	CHATGPT	UMETNA INTELIGENCA	GLOBOKO UČENJE
PODROČJE UPORABE	Uporaba v kriptovalutah, na primer bitcoin, in za varno shranjevanje podatkov.	Uporaba za analizo podatkov, prepoznavanje vzorcev, napovedi rezultatov in personalizacijo vsebine.	Uporaba za naravno jezikovno procesiranje, za sodelovanje v pogovorih, odgovarjanje na vprašanja in ustvarjanje besedil na podlagi vnesenih podatkov.	Uporaba za zajem sposobnosti razumevanja, učenja in izvajanja nalog, pri čemer se uporablja na številnih področjih od prepoznavanja vzorcev in avtonomnih vozil do diagnostike bolezni in jezikovnega procesiranja.	Uporaba na različnih področjih, kot so prepoznavanje slik, govora in naravnega jezikovnega procesiranja.
ZANESLJIVOST	Varen zaradi svoje decentralizirane narave, saj so transakcije varne pred ponarejanjem, ki jih preverja omrežje vozlišč.	Postane zanesljivo s preizkušanjem, odvisno od kakovosti podatkov in algoritmov.	Manj zanesljiv glede na vir ustvarjanja na podlagi velike količine podatkov, saj se lahko pojavijo napake ali napačne informacije.	Ima potencial za avtonomno razumevanje in odločanje, vendar je odzivni čas odvisen od specifičnih nalog in zahtevnosti modelov.	Potrebna natančnost in pravilnost pri njegovi uporabi, kjer so zahtevane visoke stopnje zanesljivosti.
AVTONOMNOST IN ODZIVNI ČAS	Deluje avtonomno, ne zahteva stalnega nadzora, njegov odzivni čas je odvisen od specifične implementacije, vendar je lahko počasnejši v primerjavi s centraliziranimi sistemi.	Deluje avtonomno, odzivni čas je odvisen od kompleksnosti modela in obdelave podatkov.	Deluje avtonomno, odzivni čas je običajno hiter, vendar pa lahko zaradi kompleksnosti modela pride do nekoliko daljših odzivnih časov v primerjavi z manj kompleksnimi sistemi.	Odzivni čas odvisen od naloge in zahtevnosti modelov.	Se lahko uporablja v realnem času, vendar je pomembno upoštevati, da je hitrost odziva odvisna od specifičnih zahtev naloge, uporabljenih modelov in razpoložljivih virov.
PRILAGAJANJE IN UČENJE	Je statičen in ne omogoča prilagajanja na podlagi vsebine ali izkušenj uporabnikov, vsaka transakcija je neodvisna.	Prilagodljivo in se nenehno prilagaja na podlagi pridobljenih izkušenj in podatkov.	Statičen, za posodobitve in izboljšave potreben postopek ponovnega prilagajanja na obsežnih količinah podatkov.	Zasnovano za nenehno učenje in prilagajanje na različne naloge.	Sposobnost samodejnega prilagajanja, učenje iz hierarhičnih predstav podatkov in prilagodljivost na nove informacije.

Vir: Lasten

TRENDI SPLETNEGA RAZVOJA

V tem poglavju se osredotočamo na integracijo naprednih tehnologij v spletni razvoj ter njihov vpliv na učinkovitost in funkcionalnost spletnih strani. Glavni trendi, kot so tehnologija veriženja blokov (angl. blockchain), strojno učenje (angl. machine learning), ChatGTP (angl. Chat Generative Pre-trained Transformer), umetna inteligenca (angl. general artificial intelligence) in globoko učenje (angl. deep learning), izpostavljajo odzivnost in dostopnost kot ključni prioriteti.

Po mnenju Gascinija, Georgieva in Nagaja (2022) je umetna inteligenca v poslovnem okolju ključna za inovacije in digitalno transformacijo, saj omogoča

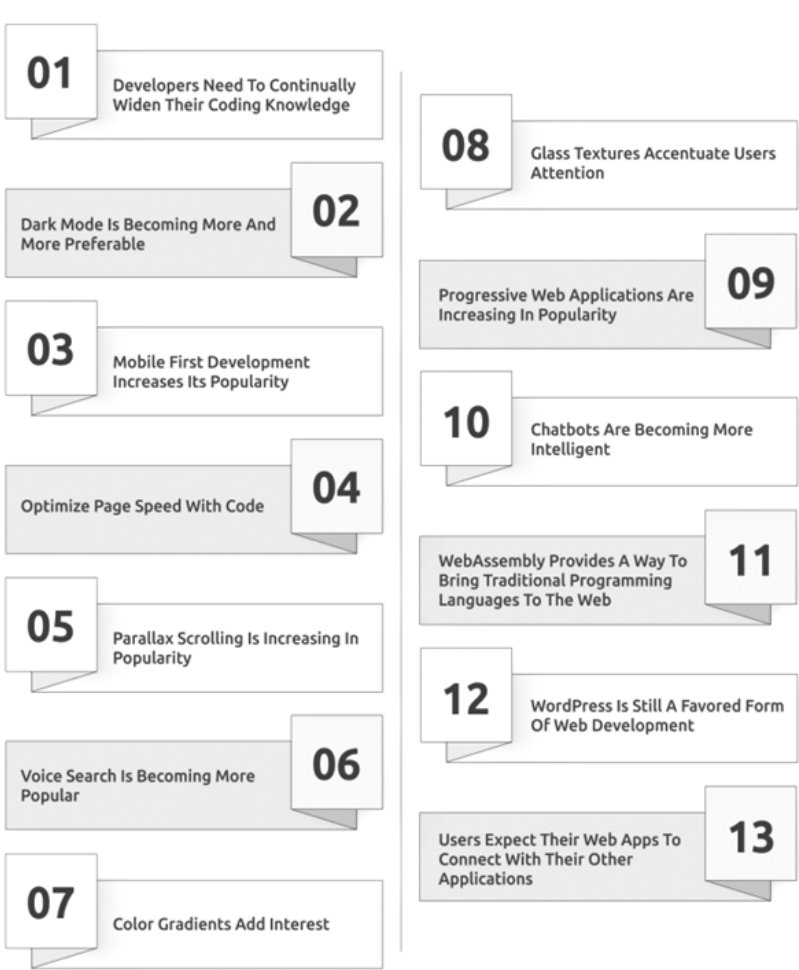
naprednejšo analizo podatkov, izboljšano odločanje na najvišjih ravneh ter boljšo uporabniško izkušnjo. S sodobnimi trendi spletnega razvoja ustvarjalci združujejo vizualne zasnove, grafične elemente in vsebino, obenem pa optimizirajo delovanje spletnih mest. Spletni razvoj, ki vključuje tako gradnjo kot programiranje, je zdaj širši in vključuje tudi oblikovanje. V preteklih tridesetih letih so opazni spreminljivi vzorci na tem področju, kot jih izpostavlja analiza tehnoloških vsebin in marketinških strategij avtorja Landsberga (2023), prikazana na sliki 1. Nova generacija tehnologij, vključno s progresivnimi spletnimi aplikacijami (PWA), umetno inteligenco v chatbotih (klepetalnih robotih) in spletno izvajalno enoto WebAssemblyem, pomembno vpliva na

spletni razvoj. Priljubljenost WordPressa (spletna stran za izdelavo spletnih strani) še naprej narašča, medtem ko se razvoj usmerja k večji povezanosti vmesnikov za programiranje aplikacij (API), ki pospešuje izmenjavo podatkov med različnimi platformami, kar izboljšuje sodelovanje med aplikacijami. Progresivne spletne aplikacije omogočajo izboljšane zmogljivosti in enostavno dostopnost na različnih napravah. Umetna inteligenca, zlasti v obliki chatbotov, prinaša naravnejšo interakcijo med uporabniki in spletnimi mesti. WebAssembly odpira nove možnosti za izvajanje kompleksnejših programskih jezikov v spletnih brskalnikih. Kljub temu razvoj WordPressa kaže, da je odprtokodna platforma še vedno priljubljena med ustvarjalci spletnih strani, saj omogoča enostavno upravljanje vsebin brez potrebe po obsežnem znanju programiranja.

Te napredne tehnologije oblikujejo sodobno spletno okolje, ki združuje inovacije, zmogljivosti in preprosto uporabo, kar izboljšuje uporabniško interakcijo ter prispeva k doseganju večje učinkovitosti in funkcionalnosti spletnih mest.

PRIHODNOST VPLIVA TEHNOLOŠKIH SPREMEMB NA SPLETNE STRANI

V zadnjih letih smo priča hitremu razvoju spletnih tehnologij, kar vpliva na način, kako uporabniki uporabljajo internet. Pričakuje se večji dostop do spletnih vsebin prek mobilnih naprav, z razvojem hitrega interneta pa se lahko pričakujejo še bolj kompleksne in interaktivne spletne vsebine, pri čemer bo hitrost nalaganja ostala enaka ali se celo izboljšala. Vzpon umetne inteligence predstavlja možnost prilagajanja spletnih vsebin posameznim uporabnikom. V prihodnosti bo uporabnikom še bolj pomembna visoka raven varnosti in zaščite osebnih podatkov na obiskanih spletnih mestih. Razvoj tehnologij virtualne resničnosti ter vključenost ustvarjalnih in privlačnih video vsebin bo prispeval k višji interaktivnosti spletnih strani. Celovit pristop spletnega okolja bo tako združil tehnične inovacije

Vir: Prirejeno po Landsberg (2023)

z osredotočenostjo na osebni pristop uporabniške izkušnje.

Axenbeck in Breithaupt (2021) sta na podlagi raziskave predvidela številne inovacije do leta 2030, s pomočjo katerih bi se lahko reševali prihodnji družbeni izzivi. Raziskava prinaša vpogled v stališča strokovnjakov o tem, kako lahko tehnološki napredek vpliva na demokracijo in družbo kot celoto. Izpostavili so možne spremembe v tehnoloških podjetjih, vključno z morebitno regulacijo, vzponom novih platform in vprašanji varstva zasebnosti na spletu. Poleg tega napovedujeta spremembe v zdravstvenem sektorju, nadaljnji razvoj umetne inteligence in večjo digitalizacijo izobraževalnih sistemov. Kljub optimizmu pa nekateri strokovnjaki izražajo dvome o učinkovitosti prihajajočih inovacij in poudarjajo potrebo po preudarnem razvoju tehnologije, da bi zagotovili pozitiven vpliv na družbene

proces. Inovacijepredstavljajo orodja za soočanje z izzivi, vendar pa je bistvenega pomena, da se uporablja premišljeno in da je upravljanje z njimi odgovorno. Le tako se lahko izognemo morebitnim negativnim posledicam ter zagotovimo trajnostno in etično uporabo tehnologije v prihodnosti.

Raziskava Axenbeck in Breithaupt (2021) prinaša tudi pregled različnih oblik inovacijske dejavnosti podjetij, pri čemer so opisani različni kazalniki in dejavniki, ki vplivajo na prepoznavanje inovacijskega statusa. Inovativna podjetja sledijo tehnološkim trendom, kot je digitalna transformacija, in uporabljajo kazalnike, kot je indeks priljubljenosti tem na spletu. Metainformacije o spletnih mestih, kot so velikost, starost in tehnične lastnosti, se uporabljajo za razlikovanje med inovativnimi in neinovativnimi podjetji (na primer hitrejši čas nalaganja in mobilna dostopnost kažeta na višjo stopnjo inovativnosti), Poudarja pa se tudi vloga hiperpovezav med spletnimi mesti. Podjetja z obsežnimi poslovnimi povezavami in ključno vlogo v omrežju so bolj verjetno inovativna, saj so bolje obveščena in hitreje seznanjena z novimi aplikacijami. Sodelovanje med podjetji v omrežju je ključno za spodbujanje inovacij in izmenjavo informacij v poslovnem okolju. Na podlagi teh spoznanj lahko podjetja bolje oblikujejo svoje inovacijske pristope in sledijo najnovejšim trendom na področju tehnologije.

ZAKLJUČEK

Tehnološke spremembe so ključni dejavnik pri izboljševanju spletnih mest, pri čemer trendi spletnega razvoja, kot so ChatGPT, umetna inteligenca, blockchain, strojno učenje in globoko učenje, oblikujejo sodobni spletni prostor.

Sklenemo lahko, da je ključ do uspeha v digitalnem okolju kombinacija vizualnosti, uporabnosti, funkcionalnosti in relevantne vsebine. Le s takšnim celovitim pristopom lahko spletna mesta izpolnijo pričakovanja uporabnikov, gradijo zaupanje in ohranjajo svojo relevantnost v dinamičnem okolju spletnega oblikovanja.

Viri in literatura

SBC – Klub slovenskih podjetnikov predstavlja nove možnosti študentom

Jurij Urbas, predsednik iniciativnega odbora SBC Študenti

Joc Pečecnik in Igor Akrapovič v dvorani Smelt nagovorila več kot 500 študentov in mladih

V sredini aprila 2024 se je v dvorani Smelt v Ljubljani odvil dogodek z naslovom Moja pot do uspeha. Več kot 500 študentom in mladim sta svoje začetke in svojo podjetniško pot predstavila Joc Pečecnik, predsednik SBC, in Igor Akrapovič, lastnik podjetja Akrapovič in podpredsednik SBC. Pogovor z uveljavljenima podjetnikoma je vodil Andraž Žurman, predsednik sekcije SBC Mladi in solastnik podjetja LabCore.

Dogodek se je odvil na pobudo iniciative SBC Študenti, ki je izrazila željo, da v slovenskem prostoru nastane klub, ki bi združeval prodorne študente podjetnike, ki si želijo po končanem študiju oz. že med samim študijem stopiti na podjetniško pot ter po njej tudi uspešno korakati.

V podjetništvu je pomembno, da si izbereš prave sodelavce. Takšne, ki znajo več od tebe, je dejal Pečecnik. Da njegove besede držijo, pa so dokazali mladi, ki so z zanimanjem in polni vprašanj spremljali pogovor.

Tega se zaveda tudi pobudnik iniciative Jurij Urbas. Skupaj z Andražem Žurmanom sta na kup zbrala več nadobudnih študentov, ki prihajajo z različnih fakultet in tako v skupnost prinašajo drugačne poglede. Jurij Urbas, Matej Matos, Žan Porenta, Kaja Bizjak, Jure Grgasovič, Matej Mivšek in Timotej Lemut so v zadnjih mesecih več ur tedensko preživeli v iskanju odgovora na to, kaj iniciativo SBC Študenti ločuje od drugih.

Jurij Urbas pravi: »Iniciativa SBC študenti je pilotni projekt, ki bo študentom ponujala edinstven stik z najuspešnejšimi slovenskimi podjetniki. Če se izkaže za uspešno, se bo ustanovila uradna sekcija, za kar si vsi močno prizadevamo.«

»Ne bojte se pristopiti do nas, napišite sporočilo, javite se mi, obljubim, da vam bomo omogočili vse, kar je v naši moči, in v naši moči je precej, da boste uspešno začeli s svojim podjetjem,« dodaja Pečecnik.

»Za sabo imamo ogromen in res dober podporni sistem, za sabo imamo ljudi, ki so v svojem življenju prodali za več milijard evrov produktov. Za sabo imamo ljudi, ki podpirajo mlade, ki vlagajo v mlade in uživajo v tem, ko vidijo, da mladi rastejo skupaj z njimi. Definitivno bomo poskušali organizirati čim

več podobnih dogodkov, kjer bodo že uveljavljeni in uspešni podjetniki delili svoje zgodbe, nasvete in napake. Poleg tega si želimo tudi ustvariti inkluziven prostor, kjer lahko vsak razvija svojo idejo s pomočjo mentorjev,« Jurij Urbas predstavi načrte za doseganje vizije iniciative SBC Študenti.

Vizija SBC Študenti je ustvariti podporni sistem, ki bo študentom omogočal mreženje z drugimi SBC člani in razvoj podjetniške miselnosti, ki je še posebej pomembna za uspešno vodenje podjetja. Študentom, ki bodo že v času študija vodili oz. ustanovili svoje podjetje, pa je to lahko odskočna deska, da kasneje postanejo tudi člani SBC Mladi ali celo SBC.

»Zakaj postati član SBC Študenti? Zaradi direktnega dostopa do največjih slovenskih podjetnikov, dostopa do njihovega znanja in izkušenj ter našega podpornega sistema,« Jurij na kratko zaokroži svoje misli.

Z dogodka sem si najbolj zapomnil, da so govorci z nami delili nauke. Povedali so tako, kot je. Da podjetniška pot ni lahka, da so vzponi in padci, ne glede na vse pa moramo vztrajati. Govoriti o tem je po mojem mnenju izrednega pomena, saj se mi zdi, da se pogosto vidi samo, kaj je nekdo dosegel, ne pa tudi, kaj vse je moral za to narediti in čemu vsemu se je moral odpovedati,« izpostavi Jurij.

Moja pot do uspeha je prvi in zagotovo ne zadnji dogodek, ki ga je organiziral iniciativni odbor SBC Študenti. S takšnimi dogodki želimo širiti podjetništvo med mladimi, dijaki in študenti. Vse, ki vas podjetništvo zanima, toplo vabimo k pridružitvi v SBC Študenti, da skupaj ustvarimo to podjetniško zgodbo. Člani bodo vedno prvi obveščeni o aktivnostih, ki jih pripravljamo, ter bodo imeli prednosti pri prijavi na dogodke. Če te zanima več informacij o dogodkih, ki jih bomo organizirali za študente, pridi na spletno stran SBC-ja, klikni pod zavihek »študenti« in se prijavi.

Strokovna ekskurzija v Sarajevo in Banjaluko

Valinea Sušec

UNIVERZA V LJUBLJANI **FU** **FUL** Fakulteta za upravo **FU** **Povezani**

**BANJA LUKA
&
SARAJEVO**

S FUL POVEZANIMI

Banja Luka *Sarajevo*

19. - 21. APRIL 2024

119€

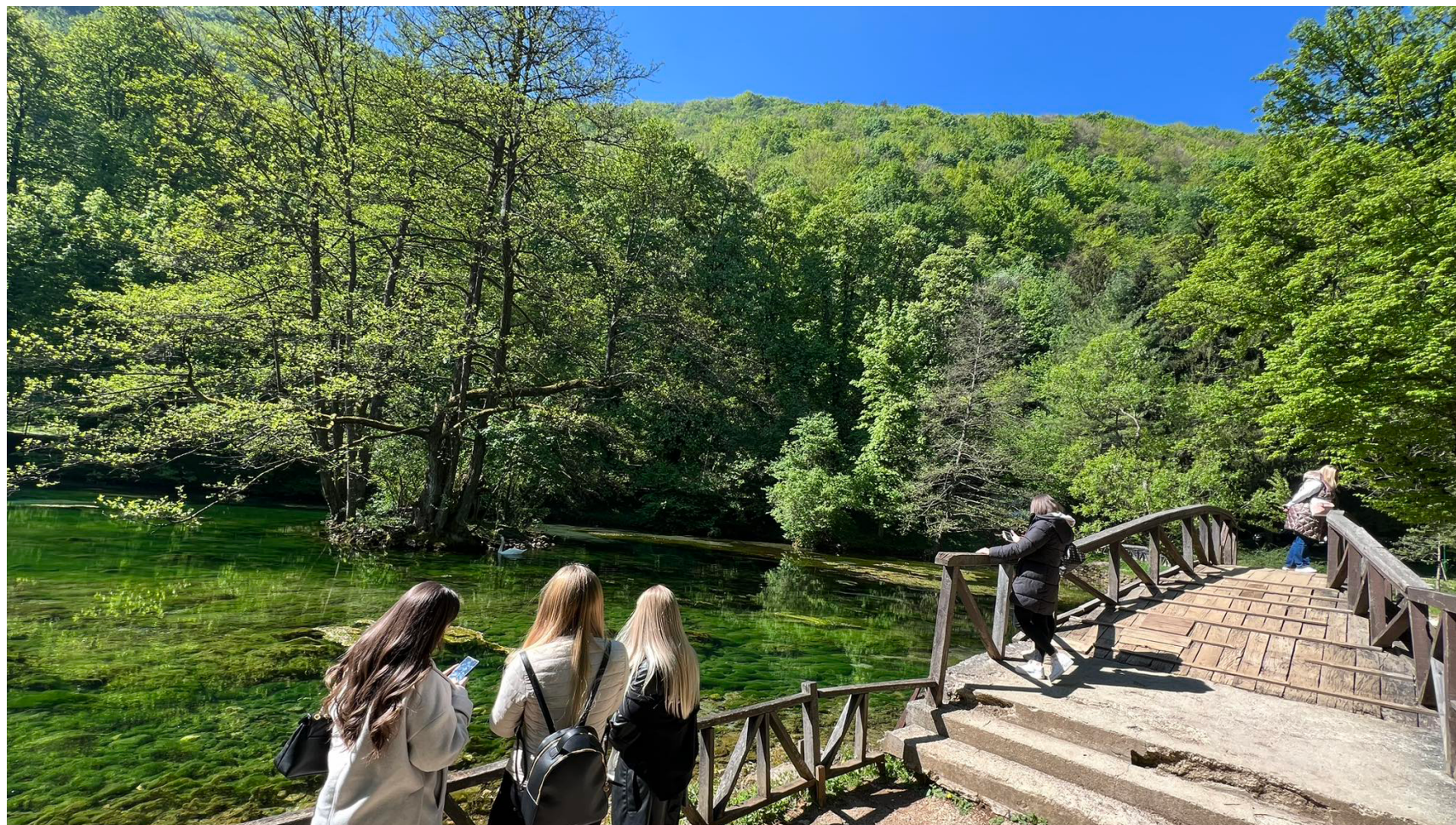
FUL Povezani in Študentski svet Fakultete za upravo smo v sodelovanju s Fakulteto za upravo organizirali strokovno ekskurzijo v Sarajevo in Banjaluko, ki je potekala od 19. do 21. aprila 2024. Študentje smo imeli priložnost spoznati kulturno dediščino in idilično pokrajino Bosne in Hercegovine, ob tem pa spoznali delovanje javne uprave v gostujoči državi.

1. dan: 19. april

Zgodaj zjutraj smo se odpravili iz Slovenije in po prihodu v Sarajevo obiskali slovensko ambasado, kjer smo se seznanili z delovanjem, aktivnostmi in nalogami ambasade. Popoldne smo v spremstvu lokalnega vodnika raziskali znamenitosti Sarajeva, kot so Baščaršija, Begova džamija in sinagoga. Baščaršija, zgodovinski trg in srce starega mestne-

ga jedra, je znana po orientalski arhitekturi, trgovinah z ročno izdelanimi izdelki ter številnih kavarnah in restavracijah. Begova džamija, ena izmed največjih in najlepših v Sarajevu, kreira ponos osmanske arhitekture. Po ogledu mestnega jedra smo dan zaključili s prostim časom za raziskovanje mesta in pokušino lokalnih dobrot, kot so čevapčiči, in ostalih jedi po želji.

2. dan: 20. april

Po zajtrku smo se odpravili do izvira reke Bosne, imenovanega Vrelo Bosne, kjer smo občudovali prekrasno naravo pod planino Igman. Nato smo obiskali Tunel spasa, ki je med obleganjem Sarajeva služil kot življenjska povezava mesta z zunanjim

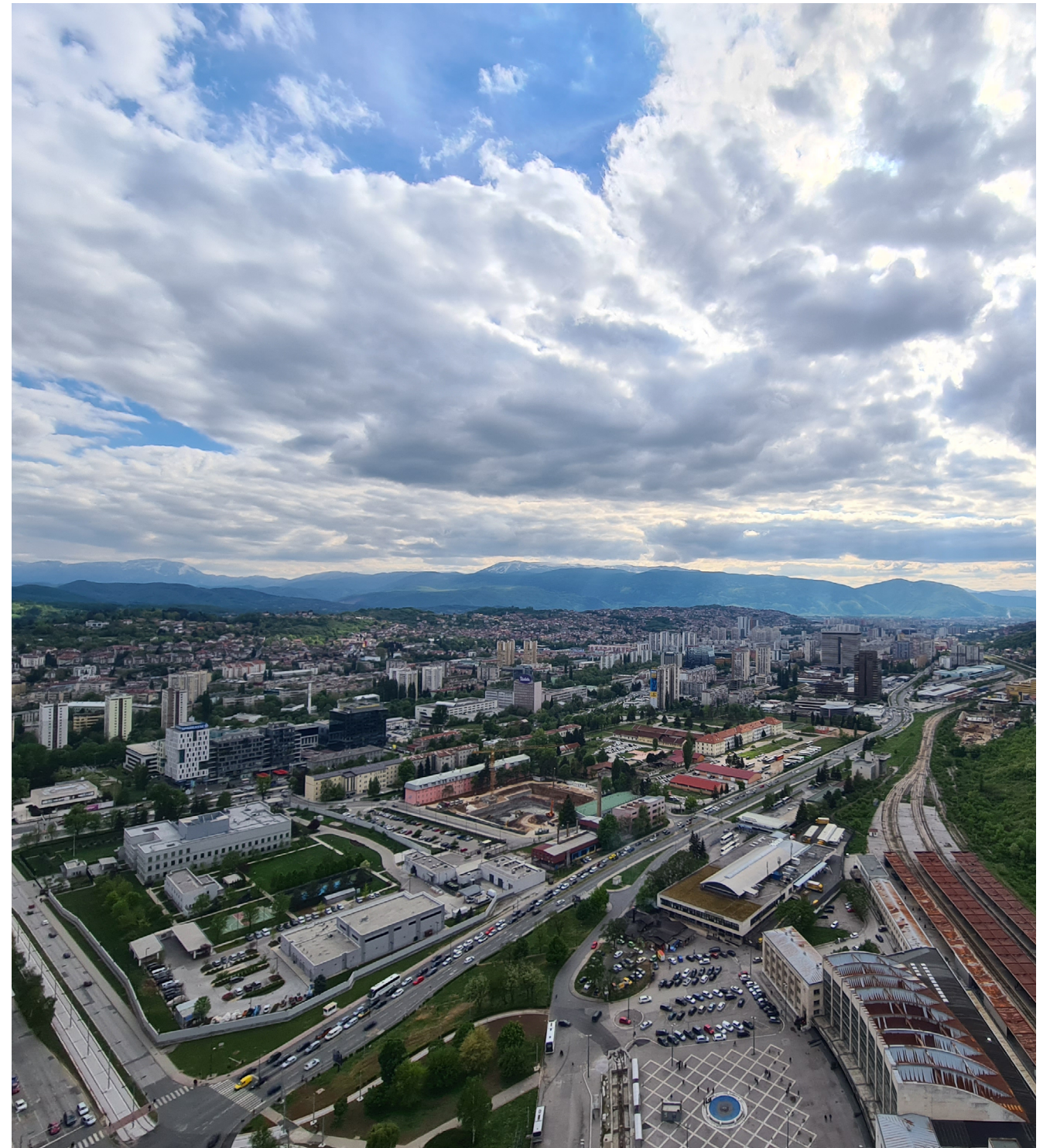
svetom. Tunel, dolg skoraj kilometer, je bil bistvenega pomena za preživetje prebivalcev med vojno. Popoldne smo obiskali stolp Avaz, ikono sodobne arhitekture v mestu, ki ponuja panoramski razgled na Sarajevo. Večer smo izkoristili za prosti čas, raziskovanje mesta in druženje.

3. dan: 21. april

Po dveh dneh raziskovanja Sarajeva smo se zadnji dan odpravili proti Banjaluki. Obiskali smo trdnjavo Kastel, ki se nahaja ob reki Vrbas in predstavlja najstarejšo zgodovinsko zgradbo v Banjaluki. Sledil je še vodeni ogled džamije Ferhadija in pravoslavne cerkve Kristusa Odrešenika (Katedrala Kristusa Odrešenika). Po ogledu smo imeli še nekaj prostega časa za raziskovanje mesta in pokušino lokalnih dobrot. V Ljubljano smo se vrnili v poznih večernih urah.

Izkušnje in vtisi

Spoznali smo številne kulturne in zgodovinske znamenitosti, delovanje javne uprave v gostujoči državi ter pokrajino Bosne in Hercegovine. Poleg tega smo imeli priložnost za medsebojno spoznavanje, izmenjavo izkušenj in druženje. Veselimo se prihodnjih dogodkov in izletov, ki bodo prav tako popestrili naše študijske izkušnje.

Žiga Šarman

Kdo smo FUL Povezani?

Študentska organizacija Fakultete za upravo oziroma FUL Povezani smo ekipa proaktivnih in samoiniciativnih študentov in študentk naše fakultete, ki skrbimo za popestritev vzdušja na fakulteti med študijskim letom. Za študente Fakultete za upravo organiziramo različne interesne dejavnosti na področjih športa, kulture, mednarodnega sodelovanja, obštudijskega izobraževanja, založništva, informiranja ter drugih področjih, kjer študenti izkažejo interes.

KDO SMO FUL POVEZANI?

Študentska organizacija Fakultete za upravo oziroma FUL Povezani smo ekipa proaktivnih in samoiniciativnih študentov in študentk naše fakultete, ki skrbimo za popestritev vzdušja na fakulteti med študijskim letom. Za študente Fakultete za upravo organiziramo različne interesne dejavnosti na področjih športa, kulture, mednarodnega sodelovanja, obštudijskega izobraževanja, založništva, informiranja ter drugih področjih, kjer študenti izkažejo interes.

FUL Povezani smo na fakulteti najbolj prepoznavni po naših rdeče-belih majicah ali puloverjih in po t.i. »stojnicah« z različnimi tematikami, ki jih pripravljamo na fakulteti, z njimi pa želimo študentom polepšati odmore med predavanji. Na stojnicah študentom pripravimo vse, od raznovrstnega sadja, čaja in kave pa do toastov, čokolina, redbullov in slaščic, ki so del naših »cheat dnevov«. Povezujemo tudi različna formalna in neformalna združenja študentov in zagotavljamo, da so študenti Fakultete za upravo obveščeni o vseh zanje pomembnih informacijah, npr. izobraževanjih in praktičnih delavnicah, ki jih organizira fakulteta, zaposlitvenih priložnostih, možnosti opravljanja mednarodnih izmenjav in vseh za študente relevantnih spremembah na fakulteti.

Veliko dogodkov organiziramo tudi s pomočjo fakultete in študentskega sveta. Med nekoliko večje in pomembnejše zagotovo sodijo strokovne ekskurzije, krvodajalske akcije, dobrodelni teden, študentsko konferenco ter zdaj že tradicionalni študentski piknik Fakultete za upravo, ki ga organiziramo po koncu poletnega izpitnega obdobja.

Novembra lani smo v sodelovanju s fakulteto ponovno organizirali krvodajalsko akcijo za vse študente in zaposlene, potekala pa je na Zavodu Republike Slovenije za transfuzijsko medicino. Pomembnost krvodajalstva v Sloveniji je še dodatno oplemenitilo izobraževanje, ki smo ga imeli na zavodu, po tem pa je napočil čas za darovanje krvi. Zavedamo se, kako pomembno je krvodajalstvo v Sloveniji, zato si bomo še naprej prizadevali za organiziranje takšnih dogodkov, s čimer bomo pomagali tistim, ki kri nujno potrebujejo.

Aprila letos smo se FUL Povezani odpravili na strokovno ekskurzijo v Sarajevo in Banjaluko. Ob prihodu v bosansko prestolnico smo se za začetek podali do slovenske ambasade, kjer so nam predstavili svoje delo in nam razložili, v katerih primerih lahko pomagajo državljanom Republike Slovenije. Uživali smo v kulinariki, občudovali izvir reke Bosne, se slikali na stolpu Avaz in podoživeli zgodovino pri Tunelu spasa. Ekskurzijo smo nadgradili še z ogledi v Banjaluki, in sicer trdnjave Kaštel, muzeja Republike Srbske, narodnega gledališča, vladne stavbe ter muzeja narodne umetnosti.

Vsekakor pa ne smemo pozabiti tudi na druge dogodke, preko katerih se s študenti družimo tudi izven prostorov fakultete. V prejšnjem študijskem letu so na primer to bili:

- izlet v München novembra
- Woop bowling v novembru in marcu
- izlet v Budimpešto in enodnevni izlet v Zagreb decembra
- smučanje februarja
- Gardaland in Ekonomijada maja

Uradni piknik študentske organizacije Fakultete za upravo se je letos, zdaj že prav tradicionalno, izvedel tretjič. S piknikom želimo študentom omogočiti kar se da lep zaključek študijskega leta ter z dobro hrano, pijačo, glasbo in športnimi aktivnostmi

proslaviti konec izpitnega obdobja. Piknik predstavlja tudi odlično priložnost, da študentje poleg druženja sklepajo nova poznanstva in od starejših študentov dobijo kakšno koristno informacijo. Na pikniku nas s svojim prihodom vedno počasti tudi vodstvo fakultete z dekanom na čelu, strokovni

delavci fakultete in profesorji. To študentom ponudi priložnost, da s pedagogi popolnoma neformalno komunicirajo izven predavalnic. Vsako leto si prizadevamo, da se uradnega piknika študentske organizacije Fakultete za upravo udeleži maksimalno število študentov naše fakultete, saj lahko le tako dosežemo pravo vzdušje, ki se spodobi za piknik. S tem namenom vas zato v imenu Študentske organizacije Fakultete za upravo – FUL Povezani vljudno vabim k udeležbi naslednjega piknika. Upam, da se zopet vidimo v čim večjem številu.

Lokacija
Fakulteta za upravo
Gosarjeva ulica 5
1000 Ljubljana

Kontakti
f @fulpovezani
@fulpovezani
info@fulpovezani.si

Facebook

Instagram

MUNSC: Priložnosti diplomatskega udejstvovanja študentov

Klavdija Košec

Klavdija Košec je študentka drugega letnika magistrskega študijskega programa Uprava – Upravljanje javnega sektorja. Poleg aktivnega sodelovanja v organih Fakultete za upravo je tudi aktivna članica MUNSC-a. Po tem, ko je lani opravljala funkcijo predsednice društva, je letos dobila priložnost, da opravlja funkcijo namestnice generalnega sekretarja (angl. Deputy Secretary General) na konferenci Salient, ki jo vsako leto MUNSC organizira v začetku poletja v Ljubljani.

MUNSC ali Model United Nations Slovenia Club, ki je bil podrobno predstavljen že v drugi številki prvega letnika FU-TURE, ponuja zanimivo izkušnjo za vse študente in študentke vseh smeri študija, ki jih zanima diplomacija. Tovrstni klubi po vsem svetu organizirajo simulacije odborov Združenih narodov (po angleško Model

United Nations ali MUN), kjer študentje predstavljajo dodeljene vloge (predsednik odbora, delegat

neke države, ustanove ali organizator). Tovrstne simulacije mladim omogočajo praktično izkušnjo v svetu diplomacije in spoznavanje z aktualnimi političnimi temami.

Društvo MUNSC omogoča tudi številne druge aktivnosti, kot so kratka predavanja, kratke simulacije, seminarji in neformalna srečanja. Člani in članice na ta način dobivajo vpogled v poklic diplomatov, se spoznavajo z načinom delovanja Združenih narodov ter kompleksnostjo tovrstnih organizacij. Pri tem lahko dodatno razvijejo svoje zmožnosti javnega nastopanja, lobiranja, govorjenja v an-

gleškem jeziku, organizacijske veščine in pisanje uradnih dokumentov. Vsekakor pa je pomembno tudi mreženje in spoznavanje novih ljudi, predvsem tujcev.

Kot že izpostavljeno, MUNSC vsako leto organizira konferenco, imenovano Salient. Salient je bila organizirana tudi lani med 29. 6. in 2. 7. 2023. Gre za tri- ali štiridnevno konferenco, za katero so že vnaprej predvideni približno trije različni odbori z aktualnimi temami. Glavna tema in teme vsakega odbora so določene vnaprej, da se lahko oseba, ki se

želi prijaviti, vnaprej odloči, v katerem odboru želi sodelovati in katero državo oziroma ustanovo bi želela predstavljati. Oseba, ki želi sodelovati na konferenci, ni nujno član/ica kateregakoli MUN kluba. Lanskoletna tema konference je bila »New Generations Ascending: Between youth and politics«, konferenca pa je bila posebna zato, ker je prvič potekala na Fakulteti za upravo.

MUNSC je aktivno deloval tudi v letošnjem letu, potekale so delegacijske odprave na tuje konference (MUNUSAL v Salamanki in KULMUN v Belgiji), Salient pa je potekal med 10. 7. in 23. 7. 2024 v Ljubljani. Tema letošnje konference je bila »Harmony Across the Horizon: Promoting Regional Solutions«. Več informacij o MUNSC-u in Salientu najdete na IG profilih: munsloveniacclub in salient.munsc. Dodatna vprašanja lahko pošljete tudi po e-pošti: munsc@unaslovenia.org

Glas študentov na nacionalni ravni

Luka Mihalič o svoji vlogi predsednika ŠOS

Nina Rems

Luka Mihalič, študent Fakultete za upravo in predsednik Študentske organizacije Slovenije (ŠOS), s svojo organiziranostjo in predanostjo vodi ŠOS z jasnim ciljem izboljšati položaj slovenskih študentov in študentk, še posebej na področjih bivanjske problematike, duševnega zdravja in zakonodajnih sprememb.

Luka Mihalič je kot oseba, ki jo vodi želja po organiziranosti in predvidljivosti, od prvih dni svojega študentskega udejstvovanja pokazal izjemno angažiranost v izboljšanju študentskega življenja. S svojo vizijo, da bo glas študentov slišati tako na nacionalni kot mednarodni ravni, Luka že leta aktivno deluje na različnih področjih študentske organiziranosti in zastopanja interesov mladih. Njegova ključna prednost je kombinacija organizacijskih veščin, ambicioznosti in zavezanosti iskanju konkretnih rešitev za izzive, s katerimi se soočajo študenti v sodobni družbi.

Kaj vas je motiviralo, da ste se kandidirali za predsednika Študentske organizacije Slovenije?

Že od samih začetkov svojega študentskega udejstvovanja sem imel jasno vizijo – želel sem prispevati k izboljšanju študentskega življenja na nacionalni ravni. Kandidatura za predsednika ŠOS je bila zame

iskanje novih izzivov, saj sem želel svoje izkušnje in energijo usmeriti v ambiciozne cilje in projekte, ki bodo izboljšali študentski položaj v Sloveniji. Možnost, da prevzamem to odgovornost in uresničim svoje ideje, je bila zame motivacija, ki me je gnala skozi celoten proces. Počlaščen sem, da sem dobil priložnost voditi ŠOS in da lahko s svojim delom prispevam k izboljšanju študentskega življenja na nacionalni ravni. Omenjena vloga mi predstavlja izjemno čast in hkrati odgovornost, saj se zavedam, kako pomemben je glas študentov pri oblikovanju prihodnosti naše družbe.

Kako ste začeli svoje študentsko udejstvovanje?

Že kot bruc sem se pridružil Študentski organizaciji Fakultete za upravo, hkrati pa sem v prvem letniku uspešno kandidiral za mesto v Študentskem svetu Fakultete za upravo. Svoje ambicije in motivacijo sem nadgradil z aktivnim delovanjem znotraj obeh organov, kjer sem spoznal pomen študentskega delovanja in si želel dodatnih izzivov. Tako sem kandidiral za predsednika Študentske organizacije Fakultete za upravo in bil hkrati izvoljen za poslanca v Študentskem zboru Študentske organizacije Univerze v Ljubljani. V istem mandatu sem prevzel še vlogo predsednika Študentskega sveta na fakulteti,

kar mi je omogočilo, da sem svoje ideje in vizijo še bolj udejanjil. V iskanju novih priložnosti sem nato kandidiral za predsednika ŠOS, kjer trenutno s ponosom vodim organizacijo na nacionalni ravni.

Kaj so po vašem mnenju največji izzivi, s katerimi se danes soočajo slovenski študenti?

Po mojem mnenju se slovenski študenti danes soočajo predvsem z dvema ključnima izzivoma: bivanjsko problematiko in duševnim zdravjem. To sta izziva, ki sem ju izpostavil že med svojo kandidaturo, saj verjamem, da se z njima spopada večina študentov v Republiki Sloveniji. Pomanjkanje ustreznih in dostopnih študentskih namestitev ter naraščajoči pritiski, ki vplivajo na duševno zdravje, predstavljajo pereče probleme, ki zahtevajo sistemske rešitve. V vlogi predsednika ŠOS bom še naprej aktivno naslavljal te izzive v sodelovanju z vsemi ključnimi deležniki na nacionalni ravni, kjer zastopam mlade in študente. V vseh organih, delovnih telesih in svetih vlade, kjer sodelujem, bom vztrajal pri iskanju učinkovitih rešitev za izboljšanje študentskega položaja. Verjamem, da bomo z dialogom in skupnim delovanjem uspeli omenjene problematike uspešno rešiti in zagotoviti boljše pogoje za vse študente.

Katere so najpomembnejše stvari, ki jih želite doseči v svojem mandatu?

Takoj po nastopu funkcije sem se osredotočil na pripravo in sprejetje novega Zakona za urejanje položaja študentov (ZUPŠ-2), ki bo celovito reševal ključne težave, s katerimi se soočamo študenti. ZUPŠ je zasnovan tako, da obravnava širok spekter študentskih problematik in prinaša potrebne izboljšave na več področjih. Od prvega dne na funkciji predsednika sem začel z aktivnim usklajevanjem s poslanskimi skupinami, pristojnimi ministrstvi ter drugimi deležniki, ki so vključeni v proces oblikovanja zakona. Verjamem, da bo zakon v času mojega mandata uspešno sprejet, saj predstavlja velik pomen za prihodnost vseh študentov. Poleg sprejetja ZUPŠ-2 bom posebno pozornost namenil tudi reševanju dveh ključnih izzivov, torej bivanjski problematiki in duševnemu zdravju mladih. Verjamem, da bomo z uveljavitvijo ZUPŠ-2 in ustreznim naslavljanjem teh izzivov uspeli najti učinkovite rešitve, ki bodo izboljšale položaj študentov.

Kako nameravate uresničiti svoje cilje?

Z doslednim spremljanjem napredka, odprtim di-

alogom z vsemi deležniki ter prilagajanjem strategij glede na potrebe in izzive verjamem, da bomo skupaj uspeli doseči zastavljene cilje in prispevati k izboljšanju položaja študentov.

Kako nameravate Študentsko organizacijo Slovenije zastopati v mednarodnih okvirih?

Študentsko organizacijo Slovenije nameravam v mednarodnih okvirih zastopati predvsem prek naše povezave z Evropsko študentsko organizacijo (European Students' Union – ESU), katere uradni član smo. Naše članstvo v ESU nam omogoča, da se povežemo z drugimi študentskimi organizacijami v Evropi, izmenjujemo izkušnje ter sodelujemo pri skupnih projektih in iniciativah. To sodelovanje bomo še naprej krepili, saj nam omogoča, da bolje zastopamo interese slovenskih študentov na evropski ravni in vplivamo na oblikovanje politik, ki vplivajo na študentsko življenje v Sloveniji in širše.

Kakšen nasvet bi dali študentom, ki se želijo vključiti v študentsko organizacijo?

Študentom, ki se želijo vključiti v študentsko organizacijo, svetujem, naj se za to odločijo čim prej. Z udejstvovanjem boste pridobili številne življenjske in druge veščine, ki vam bodo koristile tako pri študiju kot v osebnem razvoju. Poleg tega so študentska leta eno najlepših obdobij v življenju, ki jih je vredno izkoristiti v polni meri.

Kaj je po vašem mnenju vloga študentske organizacije v sodobni družbi?

Po mojem mnenju je vloga Študentske organizacije Slovenije v sodobni družbi izjemno pomembna in večplastna. ŠOS igra ključno vlogo pri zastopanju interesov študentov na nacionalni ravni ter pri spodbujanju njihovega aktivnega sodelovanja v družbenih in akademskih zadevah. Omogoča študentom, da izrazijo svoja mnenja, sodelujejo pri oblikovanju politik, ki vplivajo na njihovo izobraževanje in življenje, ter prispevajo k izboljšanju študentskih pogojev. S tem, ko povezuje različne študentske organizacije in sodeluje z vladnimi institucijami ter drugimi deležniki, ŠOS zagotavlja, da so študentski interesi upoštevani in da se aktivno iščejo rešitve za izzive, s katerimi se soočajo študenti v Sloveniji.

Založba FU se predstavi

Nataša Svrznjak

vodja področja pri fakultetni založbi, reviji Central European Public Administration Review in Klubu alumnov FU

Založba Fakultete za upravo je bila ustanovljena leta 1995, ko se je takratna Visoka upravna šola registrirala kot založniška organizacija. Danes Fakulteta za

upravo izvaja založniško dejavnost v okviru založbe, ki deluje kot samostojna organizacijska enota. Založba Fakultete za upravo je namenjena publiciranju pomembnejših znanstvenih dosežkov s področja upravnih znanosti v svetu in v Sloveniji ter publiciranju pedagoških in ostalih gradiv. Programsko je usmerjena predvsem v izdajanje publikacij domačih avtorjev s področja pedagoške in raziskovalne dejavnosti fakultete.

Znanstvena, strokovna in pedagoška dela publicira praviloma v šestih oblikah:

- znanstvena monografija v zbirki *Upravna misel* oziroma zbirki *komentarjev predpisov (U pravne razprave)*
- samostojna znanstvena edicija na izbrano temo,
- strokovna monografija
- študijska gradiva (učbeniki, delovni zvezki, praktikumi, vaje, priročniki itd.)
- serija tehničnih poročil FU (*elaborat, preštudija, študija*)
- ostale zvrsti publikacij in drugo učno gradivo: zborniki s posvetovanj, konferenc, strokovnih srečanj, skripte, zapiski s predavanj itd.

Letno izide približno 15 novih tiskanih oziroma elektronskih publikacij. Celoten nabor tiskanih publikacij je na voljo v Spletni knjigarni Univerze v Ljubljani, fizičen nakup pa je možen tudi v fakultetni knjižnici oziroma izbranih knjigarnah Mladinske knjige.

Od leta 2010 dalje poleg klasičnih tiskanih knjig izdajamo tudi elektronske knjige. Trenutno je na voljo preko 30 e-knjig. E-študijsko gradivo je plačljivo in dostopno študentom preko portala Beletrina Digital, kjer so študentom na voljo ugodni naročniški paketi z dostopom do več kot 3500 slovenskih in tujih e-knjig. E-knjige so na voljo tudi za izposajo preko portala Cobiss Ela. Založba prav tako ponuja odprt dostop do številnih brezplačnih učbenikov ter strokovnih in znanstvenih monografij, ki so na voljo na spletni strani založbe oziroma portalu e-knjig Založbe Univerze v Ljubljani.

Gostje dneva založbe 2022

Založba že vrsto let uspešno sodeluje na številnih slovenskih knjižnih sejmi in konferencah, kot so Slovenski knjižni sejem, Akademija javnega sektorja, sejem akademske knjige Liber.ac in Dnevi slovenske uprave, na katerih ponuja svojo knjižno produkcijo po znižanih, sejemskih cenah.

Dosežkom naše založbe je namenjen letni slavnostni dogodek Dan založbe, ki pomeni poklon slovenskemu kulturnemu prazniku ter zahvalo avtorjem, ki so pri založbi izdali svoje delo. Obenem pomeni tudi priložnost za srečanje s pomembnimi deležniki slovenske kulture, ki jih predstavljamo v nadaljevanju.

Častni gostje:

2024 **David Zupančič**
zdravnik infektolog, pisatelj

2023 **Žiga X Gombač**
mladinski pisatelj, voditelj, ultramaratonec

2022 **Peter Čeferin**
odvetnik, pisatelj, dramatik

2019 **Aljoša Bagola**
predavatelj, kreativni direktor, pisatelj

2018 **Manca Košir**
predavateljica, pisateljica, novinarka, igralka

2017 **Mojca Širok**
novinarka, publicistka

2016 **Janez Grad**
predavatelj, pisatelj

2015 **Matej Špehar**
lastnik digitalne agencije za svetovanje in komunikacijo, blogger

2014 **Ana Lukner**

ustanoviteljica Zavoda Anina zvezdica

2013 **Andrej Rozman Roza**
gledališki igralec

2012 **Goran Vojnović**
filmski režiser, pisec scenarijev, romanopisec

2011 **Alojz Ihan**
zdravnik, mikrobiolog, pesnik, romanopisec

2010 **Tone Pavček**
pravnik, pesnik, esejist, prevajalec, urednik

2009 **Drago Jančar**
pisatelj, dramatik, esejist

2008 **Matjaž Kmecl**
akademik, slovenist, literarni zgodovinar in teoretik, pisatelj

2007 **Milena Zupančič**
slovenska gledališka in filmska igralka

2006 **Ciril Zlobec**
akademik, pesnik, prevajalec

2005 **France Bernik**
slovenski literarni zgodovinar, pisatelj, akademik

2004 **Niko Grafenauer**
pesnik, prevajalec, esejist

2003 **Jože Hudeček**
umetnostni kritik in pisatelj

2002 **Jurij Zrnec**
slovenski gledališki in filmski igralec

2001 **Marjan Šarec**
slovenski gledališki igralec, politik

Okrogla miza na dan obletnice uveljavitve listine EU o temeljnih pravicah

Sara Žajdela

Decembra 2023 smo na Fakulteti za upravo v sodelovanju Slovenskim društvom za evropsko pravo (SDEP) in Evropskim združenjem žensk pravic EWLA – Slovenija na okrogli mizi Človekove pravice: izzivi za prihodnost obeleževali 23. obletnico sprejema Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter svetovni dan človekovih pravic. Listina, sestavljena pod vodstvom predsedstva Konvencije in dopolnjena s strani predsedstva Evropske konvencije, upošteva pristojnosti Unije, katerim je zavezana tudi Slovenija, ter načelo subsidiarnosti. Nekaj uvodnih besed sta navzočim namenila dekan Fakultete za upravo prof. dr. Mirko Pečarič in Vodja Predstavništva Evropske komisije dr. Jerneja Jug Jerše. Sledilo je uvodno predavanje, začeniši z govorom bivše generalne pravobranilke na Sodišču EU Verice Trstenjak, močan vtis pa je zagotovo pustil peti varuh človekovih pravic v Sloveniji Peter Svetina, ki omenjeni položaj zaseda od leta 2019. Navzoče je seznanil s srce parajočo problematiko današnje družbe, ki je vse bolj nestrpna in neobčutljiva za druge, kar je posledica trenutnih socialnih razmer v Sloveniji. "Nihče v naši družbi ni več sprejet, niti jaz sam".

Izpostavil je, da človekove pravice niso samoumevne in da so potrebne sistemske spremembe. Državni organi težko rešujejo probleme kršitev človekovih pravic, saj rešitve velikokrat

naletijo na gluha ušesa. Poudaril je, da je situacija skrb vzbujajoča in da se pogostokrat osnovne človekove pravice, to so dostojanstvo, svoboda, varnost, prepoved diskriminacije in varstvo podatkov, ki so univerzalne in pripadajo vsem posameznikom, kršijo, kar je nedopustno.

Dotaknil se je tudi obdobja pandemije, ki je človeštvo globalno močno zaznamovalo in poglobilo vrzeli v družbeni neenakosti. V tem obdobju najpogostejše kršena pravica do enakosti pred zakonom je pokazatelj, da se državni organi reševanja problematik, za katere so zadolženi, ne lotijo ali se jih zaradi lukenj v sistemu ne morejo lotiti ali celo, da jih tovrstne zadeve ne motijo. V letu 2022 je bilo obravnavanih kar 6000 zadev, pri čemer so ugotovili kar 222 kršitev. Največji kršitelji pravic so tako Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, upravne enote, Ministrstvo za zdravje, občine, upravne enote ter Inšpektorat za okolje in energijo. Navedel je primer neustreznih prilagoditev za invalide in slabovidne centra za so-

12. decembra 2023 smo na Fakulteti za upravo v sodelovanju Slovenskim društvom za evropsko pravo (SDEP) in Evropskim združenjem žensk pravic EWLA – Slovenija na okrogli mizi Človekove pravice: izzivi za prihodnost obeleževali 23. obletnico sprejema Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter svetovni dan človekovih pravic. Listina, sestavljena pod vodstvom predsedstva Konvencije in dopolnjena s strani predsedstva Evropske konvencije, upošteva pristojnosti Unije, katerim je zavezana tudi Slovenija, ter načelo subsidiarnosti. Nekaj uvodnih besed sta navzočim namenila dekan Fakultete za upravo prof. dr. Mirko Pečarič in Vodja Predstavništva Evropske komisije dr. Jerneja Jug Jerše. Sledilo je uvodno predavanje, začenši z govorom bivše generalne pravobranilke na Sodišču EU Verice Trstenjak, močan vtis pa je zagotovo pustil peti varuh človekovih pravic v Sloveniji Peter Svetina, ki omenjeni položaj zaseda od leta 2019. Navzoče je seznanil s srce parajočo problematiko današnje družbe, ki je vse bolj nestrpna in neobčutljiva za druge, kar je posledica trenutnih socialnih razmer v Sloveniji. "Nihče v naši družbi ni več sprejet, niti jaz sam".

Izpostavil je, da človekove pravice niso samoumevne in da so potrebne sistemske spremembe. Državni organi težko rešujejo probleme kršitev človekovih pravic, saj rešitve velikokrat naletijo na gluha ušesa. Poudaril je, da je situacija skrb vzbujajoča in da se pogostokrat osnovne človekove pravice, to so dostojanstvo, svoboda, varnost, prepoved diskriminacije in varstvo podatkov, ki so univerzalne in pripadajo vsem posameznikom, kršijo, kar je nedopustno.

Dotaknil se je tudi obdobja pandemije, ki je človeštvo globalno močno zaznamovalo in poglobilo vrzeli v družbeni neenakosti. V tem obdobju najpogostejše kršena pravica do enakosti pred zakonom je pokazatelj, da se državni organi reševanja problematik, za katere so zadolženi, ne lotijo ali se jih zaradi lukenj v sistemu ne morejo lotiti ali celo, da jih tovrstne zadeve ne motijo. V letu 2022 je bilo obravnavanih kar 6000 zadev, pri čemer so ugotovili kar 222 kršitev. Največji kršitelji pravic so tako Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, upravne enote, Ministrstvo za zdravje, občine, upravne enote ter Inšpektorat za okolje in energijo. Navedel je primer neustreznih prilagoditev za invalide in slabovidne centra za socialno delo. Če povzamemo, ima center "sicer večjo tablo za slabovidne, ki je verjetno ne vidijo", in da

"nimajo primernih toaletnih prostorov, lahko pa jih uporabijo na bližnjem bencinskem servisu Petrol". Leta 2022 je bilo poleg ugotovljenih kršitev tudi več kot 100 neuresničenih priporočil, ki jih zdajšnja in prejšnje vlade "ignorirajo", zato je Svetina izrazil tudi pričakovanje, da se bodo priporočila varuha in odločitve Ustavnega sodišča uresničjevala hitreje. Med drugim je izpostavil problematiko zdravstva in pozive Ministrstvu za zdravje, sistem pravosodja (ki nima zakona, ki bi upravljalo področja obravnave mladoletnih prestopnikov) ter onemogočanje neodvisnih institucij. Govor je zaključil s poudarkom, da 20. decembra mineva 30 let od sprejetja zakona o človekovih pravicah, in z mislijo, da lahko vsak od nas naredi nekaj za vladavino prava in človekove pravice.

Po kratkem premoru se je začela okrogla miza z moderatorjem doc. dr. Brunom Nikolićem, v kateri sta sodelovala Anže Mediževac in Luka Mišič s Pravne fakultete Univerze v Ljubljani ter Petra Weingerl s Pravne fakultete Univerze v Mariboru. Predstavili so svoje delovanje na različnih področjih človekovih pravic, govorili o trenutnih problematikah z zakonodajnega in praktičnega vidika ter predlagali morebitna priporočila. Po diskusiji in vprašanjih poslušalcev je sledilo tudi krajše druženje.

EPSO priprave na Fakulteti za upravo

Spremembe v natečajnem postopku v letu 2024

Lea Medvešek

EPSO PRIPRAVE NA FAKULTETI ZA UPRAVO

Spremembe v natečajnem postopku v letu 2024

EPSO ali Evropski urad za izbor osebja je urad Evropske unije (EU), ki je odgovoren za izbor in zaposlovanje osebja v institucijah EU. Postopki izbora so zasnovani tako, da naj bi prepoznali najbolj usposobljene in primerne kandidate in kandidatke za različne vloge v institucijah EU. Na tak način si EU prizadeva zagotoviti, da je zaposlovanje pošteno in brez diskriminacije. EPSO PRIPRAVE, ki jih izvajamo na Fakulteti za upravo, pa z organizacijo usposabljanj prispevajo k zagotavljanju uspešne priprave slovenskih kandidatov na opravljanje natečajnih postopkov.

Po turbulentnem letu 2023, v katerem so predstavniki institucij EU uspeli potrditi nov model natečajnih postopkov EPSO, je bilo na področju postopkov izbora kandidatov za zaposlitev v institucijah EU prav tako pestro tudi letošnje leto.

Zaradi tehničnih težav z novim postopkom testiranja na daljavo je Urad EPSO precej natečajev in izvedb EPSO izpitov po prenovljenem modelu začasno ustavil ter jih ponovno aktiviral šele konec poletja po menjava ponudnika za izvajanje testov na daljavo.

V zadnjih dveh letih je novi model natečajnih postopkov EPSO tako prinesel mnogo sprememb:

- *Ukinitev preverjanja izkušenj kandidatov s strani natečajne komisije »talent screener«, kjer so vsi kandidati odgovarjali na iste sklope vprašanj glede svojih kvalifikacij.*

- *Kandidati pri preverjanjih besednega, številčnega in abstraktnega sklepanja (»reasoning tests«) niso več rangirani na podlagi točk (namesto tega je rezultat »opravljen / ni opravljen«).*

- *Uvedba testa o znanju s področja EU (»EU knowledge test«) za razpise za splošne profile (»generalists«). Testi so v obliki vprašanj izbirnega tipa, vsebina pa je povezana s politikami EU. Viri oz. gradivo za teste se objavijo na spletni strani EPSO vsaj nekaj tednov pred izpiti.*

- *V nekaterih natečajnih postopkih so lahko tudi testi za preverjanje digitalnih veščin. Vprašanja v tovrstnih testih se razlikujejo glede na to, ali gre za splošni profil (bolj konceptualna vprašanja, npr. na področju kibernetike varnosti) ali za specialistični profil (bolj praktična vprašanja, npr. uporaba aplikacij, ki jih bodo kandidati uporabljali pri svojem*

delu). Vključitev testa za preverjanje digitalnih veščin je odvisna od posameznega razpisa oz. zahtev institucij pri posameznem razpisu.

- Ukinitev ocenjevalnih centrov (»assessment center«), kar pomeni, da ni več ustnih izpitov oz. testov – ostanejo samo preverjanje kvalifikacij kandidatov, zahtevanih v natečaju, ter pisni testi. Vsi testi se opravljajo prek spleta in na daljavo. Celotno testiranje je izvedeno v enem dnevu.

- Kompetence, ki so se do sedaj preverjale v ocenjevalnih centrih, se po novem preverjajo s pisnim testom, ki nadomešča študijo primera (»case study«). Obstajajo tri vrste pisnih testov, pri čemer je v posameznem natečajnem postopku izbrana samo ena, glede na zahteve področja dela oz. preference institucij EU. Vse tri vrste testov primarno preverjajo kompetence pisne komunikacije kandidatov, eden od testov pa poleg tega preverja še znanje področja dela. Vrsta testa je določena v vsakem razpisu posebej. Pisni test je kot neke vrste esej, v katerem kandidati prosto razpravljajo o določeni temi. Kot je bilo predvideno za študijo primera, je tudi za pisni test gradivo predhodno objavljeno na spletni strani posameznega razpisa.

- Od letos naprej celotno testiranje poteka v 24 uradnih jezikih EU. To pomeni, da so vsi testi na voljo v vseh 24 jezikih in da si lahko kandidati izberejo katera koli dva jezika izmed vseh 24 (znanje enega jezika vsaj C1, znanje drugega vsaj B2, vendar certifikatov oz. dokazil ni treba predložiti). Testi sklepanja so bili že prej na voljo v 24 jezikih, sprememba velja za ostale teste natečajnega postopka.

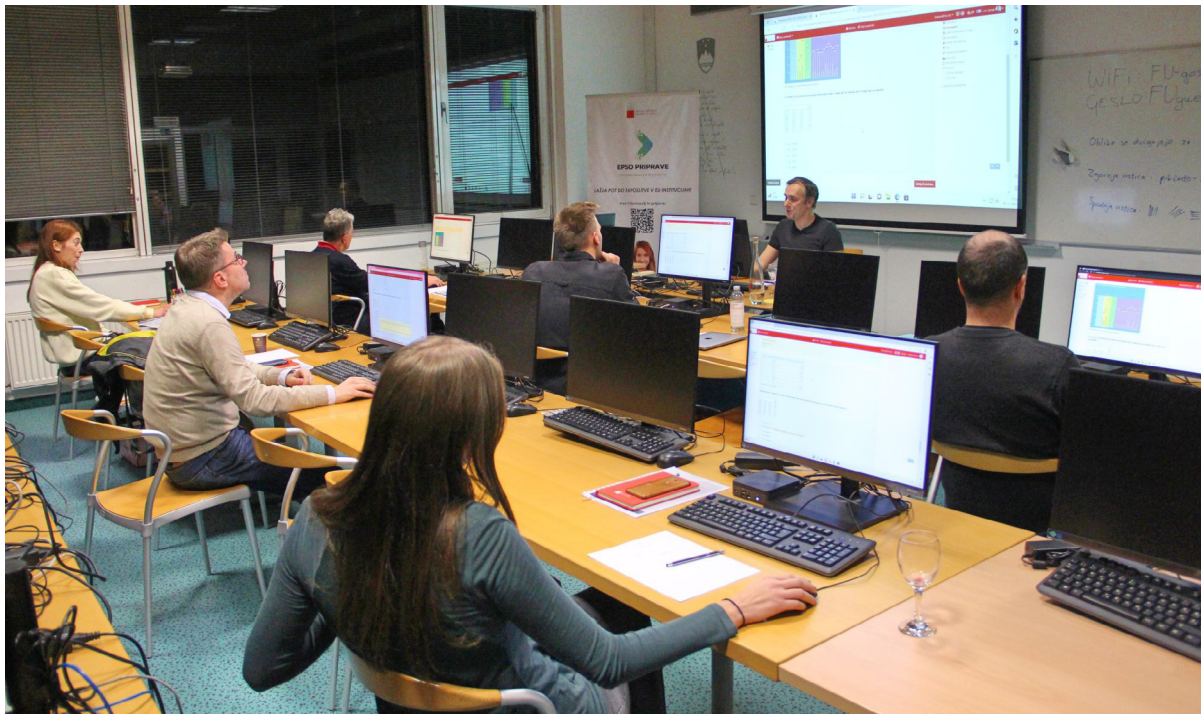
- Za vsak razpis posebej je določeno, koliko težje ima posamezna faza testiranja, kar je tudi navedeno v vsakem posameznem razpisu.

- Ob uspešno opravljenem testiranju se kandidat uvrsti na rezervni seznam, ki ostaja v isti obliki, kot je bil pred prenovno. Ko je objavljen, lahko institucije z njega

izbirajo kandidate za ustne intervjuje. Na željo posamezne institucije lahko pri tem sodeluje tudi EPSO, in sicer tako, da izvede podrobnejše intervjuje za preverjanje specifičnih kompetenc. EPSO ima izdelan katalog storitev, ki jih lahko institucije naročijo po zaključku standardnega dela natečajnega postopka, torej po objavi rezervnega seznama. Rezervni sezname naj bi bili daljši, kot so bili do sedaj, da bi imele institucije več možnosti izbora kandidatov različnih nacionalnosti. Sezname bodo veljavni dlje časa, za nekatere specialistične profile, ki so zelo iskani na trgu dela, veljavnost morda sploh ne bo potekla.

EPSO PRIPRAVE so celodnevno usposabljanje in zajemajo različne vsebine. V letu 2024 so na podlagi vseh sprememb vsebin natečajnih postopkov v zadnjih dveh letih na Fakulteti za upravo potekale vsebinsko dopolnjene EPSO PRIPRAVE. Poleg usposabljanja za teste sklepanja in poznavanja EU je letos prvič potekalo tudi usposabljanje za pisni test, ki je novost v sklopu novega modela natečajnih postopkov. Cilj ponujenih usposabljanj je, da zainteresiranim slovenskim kandidatom za delo v evropskih institucijah ponudijo možnost kvalitetne priprave na EPSO izpit z namenom, da bi uspeli povečati delež uspešnosti slovenskih kandidatov v natečajnih postopkih in posledično zvišati njihovo zastopnost v EU institucijah.

Predavateljice in predavatelji doc. dr. Tadeja Rozman, izr. prof dr. Lan Umek in doc. dr. Dejan Ravšelj udeležencem osvežijo matematično znanje,

FU

UNIVERZA V LJUBLJANI
Fakulteta za upravo

razumevanje besedilnih nalog ter znanje izbora logičnega zaporedja. Na podlagi razumevanja metodologije številčnega, besednega in abstraktnega sklepanja udeleženci prejmejo nove informacije in načine za najboljši in najhitrejši pristop k nalogam sklepanja, ki jih je brez dodatne pomoči strokovnjakov težko usvojiti.

V vsebinskem sklopu Poznavanje EU – kohezijska politika EU doc. dr. Mitja Durnik na zanimiv način poglobi znanje udeležencev o delovanju EU institucij in politikah EU, s poudarkom na kohezijski politiki EU ter drugih potencialnih vsebinah omenjenega izpita. Udeležencem ostane na voljo tudi simulacija testa, ki jo lahko opravljajo po končanem usposabljanju.

EPSO PRIPRAVE v letu 2024 zaradi uvedbe novega modela natečajnih postopkov ponujajo tudi usposabljanje za vsebino pisnega testa, ki ga izvaja lekt. Katja Kranjec v angleškem jeziku. Na pisnem testu se preverjajo sposobnosti pisne komunikacije kandidatov, zato usposabljanje ponuja pomoč pri pravilnem strukturiranju pisnega besedila in

dodatno pridobivanje spretnosti tako razumevanja konteksta gradiva kot pisanja eseja v omejenem času.

Udeleženci so na usposabljanjih deležni kar treh različnih simulacij EPSO izpita, tj. na področju pisnega testa, poznavanja EU in testov sklepanja (besedno, številčno in abstraktno). Simulacije EPSO izpita udeležencem prikažejo vpliv časovnega pritiska izpita na posameznika in omogočijo vpogled v izkušnjo opravljanja izpita v praksi.

Vsem udeležencem EPSO PRIPRAV želimo veliko znanja in sreče na poti do zaposlitve v institucijah EU. Vse ostale pa vabimo, da se nam pridružite na naslednji izvedbi usposabljanja. Več informacij o vsebini in novih terminih lahko pridobite na naši spletni strani ali nas kontaktirate na epso@fu.uni-lj.si.

I FEEL
SLOVENIA

Raziskovanje kariernih možnosti po končanem študiju

Mreža klubov alumnov Univerze v Ljubljani

Valinea Sušec

Člani alumni (moški sp. alumen, ženski sp. alumna) so posamezniki, ki so končali šolanje na določeni fakulteti oz. univerzi in se še naprej povezujejo s to ustanovo tudi po koncu študija. Klubi alumn-

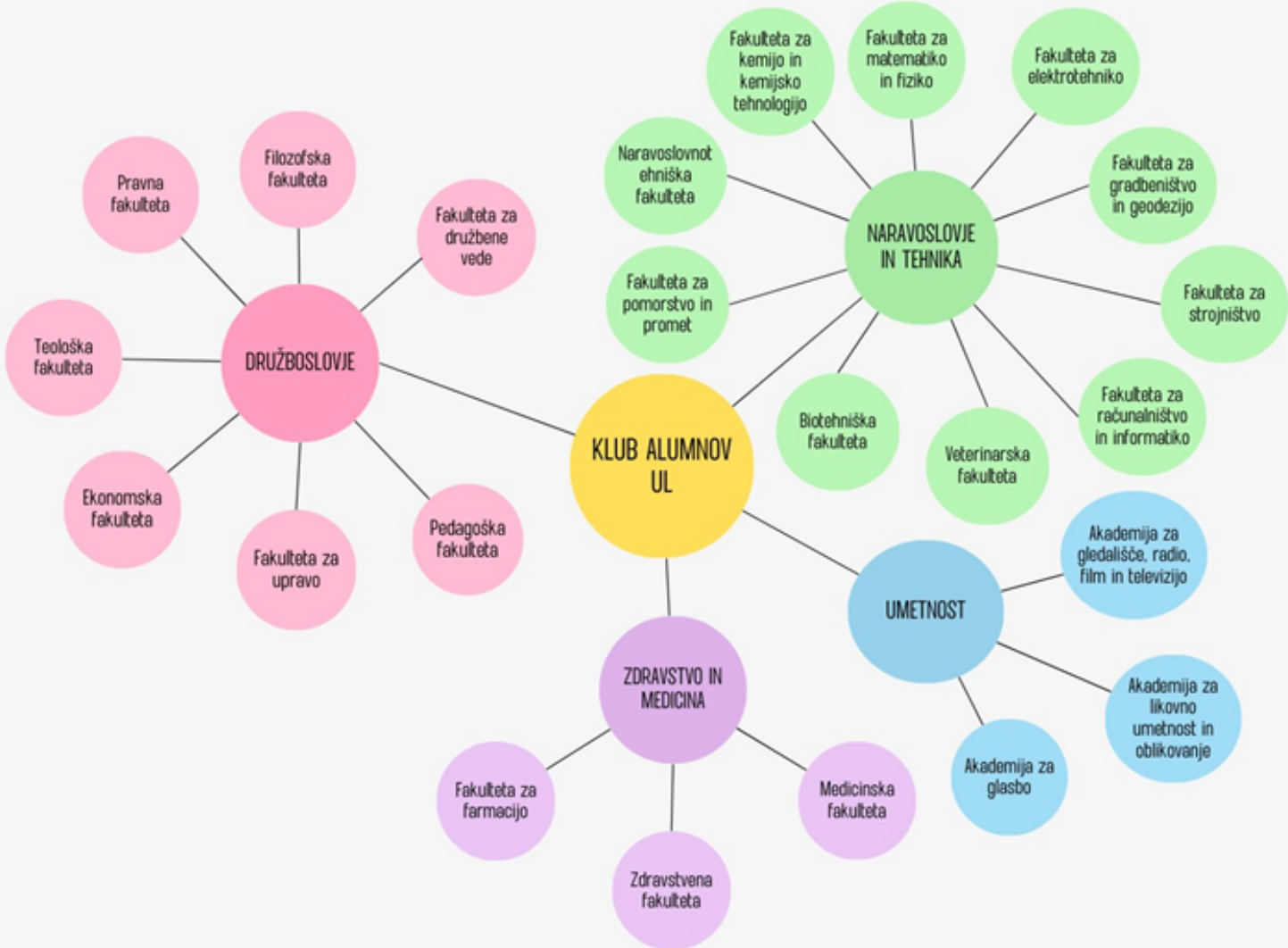
ov ponujajo priložnosti za mreženje, izmenjavo izkušenj, mentorstvo in podporo.

Mreža klubov alumnov UL (Alumni UL) združuje in povezuje diplomante vseh generacij, tako na poslovnem, strokovnem kot osebnem nivoju. Ustvarja spodbudno okolje za ohranjanje znanja ter soustvarja povezanost med diplomanti, profesorji, sodelavci in partnerji fakultete. Cilj in namen Alumni UL je zagotavljanje celovite in kakovostne

karierne orientacije za študente skozi celotni študijski proces od vpisa do zaposlitve ter usklajevanje pridobljenih znanj študentov s potrebami na trgu dela, obenem pa nudi podporo pri izmenjavi izkušenj, rezultatov in dobrih praks na področju kariernega svetovanja ter med kariernimi svetovalci na nacionalni in mednarodni ravni. Krepitev stikov UL z njenimi diplomanti je pomembna z vidika prenosa znanja iz prakse na univerzo ter povratnih informacij o zadovoljstvu s študijem in kompetencah za opravljanje dela.

Mreža klubov alumnov UL je bila ustanovljena leta 2018. Združuje prek 63 klubov alumnov, ki delujejo na vseh 26 članicah univerze, ti klubi pa skrbijo za različne vidike povezovanja in podpore bivšim študentom, vključno s:

1. povezovanjem strokovnjakov z namenom prenosa znanja in spodbujanja razvoja stroke,
2. krepitevjo ugleda fakultete ali akademije z dvigovanjem vrednosti diplomantom,
3. organizacijo izobraževanj, delavnic, posvetov in konferenc za spodbujanje vseživljenjskega učenja,
4. kariernim svetovanjem, objavo prostih delovnih mest in podporo članom pri kreiranju poslovnih in kariernih povezav,
5. pridobivanjem ugodnosti in popustov pri različnih partnerjih

Vsi člani klubov se povezujejo prek spletnega portala »alumniUL«, kjer lahko neposredno stopijo v stik s strokovnjaki različnih strok in mentorji iz prakse ter pregledujejo prosta delovna mesta.

Mrežo klubov alumnov UL sestavljajo naslednje fakultete:

- *Akademija za glasbo*
- *Akademija za gledališče, radio, film in televizijo*
- *Akademija za likovno umetnost in oblikovanje*
- *Biotehniška fakulteta*
- *Ekonomska fakulteta*
- *Fakulteta za arhitekturo*
- *Fakulteta za družbene vede*
- *Fakulteta za elektrotehniko*
- *Fakulteta za farmacijo*
- *Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo*
- *Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo*
- *Fakulteta za matematiko in fiziko*
- *Fakulteta za pomorstvo in promet*
- *Fakulteta za računalništvo in informatiko*
- *Fakulteta za socialno delo*
- *Fakulteta za strojništvo*
- *Fakulteta za šport*
- *Fakulteta za upravo*
- *Filozofska fakulteta*
- *Medicinska fakulteta*
- *Naravoslovnotehniška fakulteta*
- *Pedagoška fakulteta*
- *Pravna fakulteta*
- *Teološka fakulteta*
- *Veterinarska fakulteta*
- *Zdravstvena fakulteta*

POTEK VČLANITVE V KLUB ALUMNI TER VIDIK KARIERNIH MOŽNOSTI

Na voljo je spletni portal »alumniUL«, ki je hkrati tudi vpisna točka v klube. Za vstop v portal je omogočena registracija:

- s svojim e-naslovom in izbranim geslom ali
- s svojim obstoječim Facebook profilom ali
- s svojim obstoječim LinkedIn profilom.

Portal omogoča vstop v skupni informativni del in v posamezne zaprte skupine, ki jih upravljajo vodje klubov. Posameznikom, ki se včlanijo, omogoča

neposreden dostop do drugih alumnov UL – na portalu lahko poiščete strokovnjaka na svojem področju, sprašujete, predstavite idejo ali skupaj z drugimi alumni UL razvijate novosti in soustvarjate na projektih. Lahko poiščete mentorja ali sami postanete mentor in nudite pomoč drugim, saj je prednost mentorstva ravno ta, da omogoča učenje iz izkušenj, mreženje, strokovno usmeritev in deljenje znanja na različnih področjih. Ne glede na to, ali ste na začetku kariere ali ste se že srečali s tovrstnim delom, vam vsaka dodatna priložnost prinese širši spekter znanja. Poleg tega je na portalu na voljo seznam prostih delovnih mest, tam pa so objavljene tudi različne aktivnosti in dogodki. Ponujene so raznovrstne delavnice in predavanja, ki se jih lahko udeležite in postanete del Alumni UL. Skratka, če si želite novih poznanstev in širjenja znanja, je včlanitev v Alumni UL, zagotovo priporočljiva, saj vam ponuja priložnost za mreženje, osebni in karierni razvoj ter soustvarjanje projektov z drugimi alumni z različnih fakultet Univerze v Ljubljani.

Pomembno je, da pri izbiri kariernih možnosti upoštevate svoje strasti, interese in osebne cilje. Raziskujte različna področja, opravite praktično usposabljanje ali pridobite praktične izkušnje prek pripravništva, da boste lahko bolje razumeli, katera pot je najbolj primerna za vas. Med šolanjem in vseživljenjskim ustvarjanjem karierne poti se nprestano učimo ter pridobivamo raznovrstne izkušnje. Nekateri se odločijo kariero razvijati v stroki, ki so jo študirali, ostali pa strast najdejo na različnih drugih področjih. Bistveno je, da odkrijemo svoje interese, sledimo svojim sanjam in si damo priložnost za raziskovanje novih poti. Pomembno je izpopolnjevati svoje dosežke in se udeleževati dodatnih izobraževanj, ki širijo znanje in kompetence. Obštudijske dejavnosti, mednarodne izmenjave, delavnice in konference so odlični načini za nadaljnji razvoj. Sprejemanje izzivov, ki nas vodijo iz cone udobja, nam omogoča, da rastemo in se razvijamo ter postanemo bolj celoviti posamezniki na svoji karierni poti. Ne glede na izbrano pot naj bo vsak korak premišljen in usmerjen k uresničitvi lastnih kariernih sanj.

Vpiši se s QR kodo.

alumniul.online

